

RAPORT Z WIZYTACJI
(profil ogólnoakademicki)

dokonanej w dniach 14 - 15 listopada 2018 r. na kierunku

Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki

prowadzonym

na Wydziale Sztuk Pięknych

Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Warszawa, 2018

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej.....	4
1.2. Informacja o procesie oceny	4
2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku.....	5
3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej	6
4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej.....	7
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni.....	7
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1.....	7
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	14
Dobre praktyki	14
Zalecenia	14
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	14
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2.....	15
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	22
Dobre praktyki	23
Zalecenia	23
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	23
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3.....	23
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	28
Dobre praktyki	29
Zalecenia	29
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	29
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4.....	29
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	35
Dobre praktyki	36
Zalecenia	36
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia.....	36
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5.....	36
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	38
Dobre praktyki	38
Zalecenia	38
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	38
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6.....	38
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	42
Dobre praktyki	43

Zalecenia	43
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	43
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7.....	43
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	47
Dobre praktyki	49
Zalecenia	49
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia	49
Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8.....	50
Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron.....	52
Dobre praktyki	52
Zalecenia	52
5. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny.....	53
Załączniki:	56
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia.....	56
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	57
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych.....	58
Załącznik nr 4. Wykaz modułów zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	82
Załącznik nr 5. Informacja o hospitolowanych zajęciach i ich ocena	82

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodnicząca: prof. Janina Rudnicka, członek PKA

członkowie:

1. prof. Tadeusz Boruta, członek Polskiej Komisji Akredytacyjnej
2. dr hab. Michał Matuszczyk, ekspert Polskiej Komisji Akredytacyjnej
3. mgr Anna Mrozowska, ekspert ds. postępowania oceniającego
4. Julia Sobolewska, ekspert Polskiej Komisji Akredytacyjnej ds. studenckich

1.2. Informacja o procesie oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki prowadzonym na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu odbyła się z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonego przez Komisję na rok akademicki 2018/2019, na podstawie Uchwały Nr 449/2018 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 9 lipca 2018 r. (w związku z upływem okresu, na jaki była wydana ocena instytucjonalna). Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się po raz trzeci. Poprzednie oceny jakości kształcenia na ww. kierunku zostały przeprowadzone:

- w roku akademickim 2012/2013 - zakończona wydaniem oceny pozytywnej (ocena instytucjonalna),
- w roku akademickim 2007/2008 - zakończona wydaniem oceny pozytywnej (ocena programowa).

Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytację poprzedzono zapoznaniem się Zespołu oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Wydział Sztuk Pięknych. Natomiast raport Zespołu oceniającego został opracowany na podstawie hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy prac etapowych oraz losowo wybranych prac dyplomowych wraz z ich recenzjami, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uniwersytetu i Wydziału, pracownikami, interesariuszami zewnętrznymi, a także studentami ocenianego kierunku.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o programie kształcenia na ocenianym kierunku

Nazwa kierunku studiów	konserwacja i restauracja dzieł sztuki	
Poziom kształcenia (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	jednolite studia magisterskie	
Profil kształcenia	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa obszaru kształcenia, do którego został przyporządkowany kierunek (w przypadku, gdy kierunek został przyporządkowany do więcej niż jednego obszaru kształcenia należy podać procentowy udział liczby punktów ECTS dla każdego z tych obszarów w liczbie punktów ECTS przewidzianej w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia)	Specjalność: Konserwacja i restauracja rzeźby kamiennej i detalu architektonicznego (*)	
	Obszar sztuki	84,7%
	Obszar nauk humanistycznych	11,2%
	Obszar nauk ścisłych	3,2%
	Obszar nauk przyrodniczych	0,9%
	Specjalność: Konserwacja i restauracja papieru i skóry	
	Obszar sztuki	81,5%
	Obszar nauk humanistycznych	13,4%
	Obszar nauk ścisłych	4,0%
	Obszar nauk przyrodniczych	1,1%
	Specjalność: Konserwacja i restauracja malarstwa i rzeźby polichromowanej	
	Obszar sztuki	87,2%
	Obszar nauk humanistycznych	8,85%
	Obszar nauk ścisłych	3,1%
	Obszar nauk przyrodniczych	0,85%
Dziedziny nauki/sztuki oraz dyscypliny naukowe/artystyczne, do których odnoszą się efekty kształcenia na ocenianym kierunku (zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 8 sierpnia 2011 w sprawie obszarów wiedzy, dziedzin nauki i sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, Dz.U. 2011 nr 179 poz. 1065)	Efekty kształcenia wszystkich specjalności odnoszą się do następujących dziedzin nauki/sztuki oraz dyscyplin naukowych /artystycznych	
	dziedziny nauki/sztuki	dyscypliny naukowe/artystyczne
	Sztuk plastycznych	Konserwacja i restauracja dzieł sztuki
	Sztuk plastycznych	Sztuki piękne
	Nauk humanistycznych	Historia sztuki
	Nauk humanistycznych	Nauki o sztuce
	Nauk humanistycznych	Filozofia
	Dziedzina nauk chemicznych	Chemia
	Dziedzina nauk biologicznych	Mikrobiologia
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS	Liczba semestrów: 12	

przewidziana w planie studiów do uzyskania kwalifikacji odpowiadającej poziomowi kształcenia	Punkty ECTS: 369 (w tym 9 za praktyki i ćwiczenia terenowe)	
Specjalności realizowane w ramach kierunku studiów	1.Konserwacja i restauracja malarstwa i rzeźby polichromowanej 2.Konserwacja i restauracja papieru i skóry 3.Konserwacja i restauracja rzeźby kamiennej i elementów architektonicznych	
Tytuł zawodowy uzyskiwany przez absolwentów	Magister sztuki	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	192	-
Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów na studiach stacjonarnych	4545	-

(*) W powyższym zestawieniu, Zespół Oceniający przedstawił stan faktyczny na dzień 15 listopada 2018 r. Co należy podkreślić, udziały procentowe poszczególnych obszarów powinny być ujęte w odniesieniu do kierunkowych efektów kształcenia, a nie do poszczególnych specjalności.

Po zakończonej wizytacji, Uchwałą Nr 43/DO/2018 Rady Wydziału Sztuk Pięknych UMK w Toruniu z dnia 11 grudnia 2018 r. kierunek Konserwacja i Restauracja Dziej Sztuki przypisano do jednej dyscypliny: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki (100%).

3. Ogólna ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium	Ocena stopnia spełnienia kryterium¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa / Negatywna
Kryterium 1.Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	w pełni
Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia	w pełni
Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia	w pełni
Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia	wyróżniająca
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	w pełni
Kryterium 6. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia	wyróżniająca
Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia	w pełni
Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągania efektów kształcenia	w pełni

¹W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów kształcenia różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe argumenty i informacje oraz syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli 1.

W odpowiedzi na Raport z wizytacji, ustosunkowując się do proponowanej oceny „w pełni” dla **kryterium 1**, Władze Wydziału Sztuk Pięknych UMK zwróciły uwagę, że budzące wątpliwości Zespołu Oceniającego PKA, przyporządkowanie efektów kształcenia do wielu obszarów kształcenia, zostało już w grudniu 2018 roku zmienione. Obecnie wszystkie efekty kształcenia na wizytowanym kierunku zostały przyporządkowane do jednej dyscypliny: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki. Jednocześnie oceniana Jednostka, broniąc koncepcji kształcenia wielodyscyplinarnego, zwraca uwagę, że z perspektywy lat przyniosła ona wiele dobrego dla kształcenia i prowadzonych badań: to na niej „wzoruje się szkolnictwo zachodnie „odkrywając” od około dekady tzw. *conservation science* realizowane z powodzeniem w naszym ośrodku z włączeniem studentów od kilku dekad”. Znając renomę przedmiotowego kierunku, zweryfikowaną przez dołączoną dokumentację prowadzonych badań (które są na najwyższym światowym poziomie) i wysokim poziomem dyplomów i prac etapowych, Zespół Oceniający PKA zgadza się z opinią, że kształcenie i metodologia badań ukształtowane w na ocenianym kierunku są wzorcowe dla wielu uczelni w kraju i zagranicą. Przychylając się do sugestii Jednostki, Zespół oceniający PKA podnosi ocenę stopnia spełnienia **kryterium 1 na „wyróżniającą”**

Odnosnie proponowanej oceny „w pełni” dla **kryterium 5**; Władze Wydziału Sztuk Pięknych UMK przysłały obszernie wyjaśnienie wskazując dodatkowe przykłady dotyczące współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, organizowanych spotkań z otoczeniem biznesowym, otrzymanych nagród za innowacyjność oraz działań klastrowych. Zespół Oceniający PKA biorąc pod uwagę dostarczone informacje potwierdzające, że współpraca jednostki z otoczeniem społeczno-gospodarczym przewyższa standardowe wymagania postanowił podnieść ocenę stopnia spełnienia **kryterium 5 na „wyróżniającą”**.

Tabela 1

Kryterium	Ocena spełnienia kryterium ¹ Wyróżniająca / W pełni / Zadawalająca/ Częściowa
Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni	Wyróżniająca
Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia	Wyróżniająca

4. Szczegółowy opis spełnienia kryteriów oceny programowej

Kryterium 1. Koncepcja kształcenia i jej zgodność z misją oraz strategią uczelni

1.1.Koncepcja kształcenia

1.2.Badania naukowe w dziedzinie / dziedzinach nauki / sztuki związanej / związanych z kierunkiem studiów

1.3.Efekty kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Wizytowany przez Zespół oceniający PKA kierunek Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki jest prowadzony w Instytucie Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, jako stacjonarne, 6-letnie jednolite studia magisterskie o profilu ogólnoakademickim.

W ramach kształcenia, po pierwszym roku studiów, student kontynuuje naukę wybierając jedną z trzech specjalności prowadzących do dyplomu:

- Konserwacja i restauracja malarstwa i rzeźby polichromowanej;
- Konserwacja i restauracja papieru i skóry;
- Konserwacja i restauracja rzeźby kamiennej i elementów architektonicznych.

Dodatkowo studenci mają możliwość poszerzania wiedzy w zakresie problematyki badawczo-konserwatorskiej sztuki nowoczesnej lub rzemiosła artystycznego (witrażu, metalu, szkła, ceramiki), a także kolekcji etnograficznych i przyrodniczych. I tak np. uzyskanie specjalistycznych kompetencji z zakresu konserwacji sztuki nowoczesnej odbywa się poprzez wybór na dyplom obiektu sztuki nowoczesnej w dedykowanym tej dziedzinie Zakładzie Konserwacji i Restauracji Sztuki Nowoczesnej.

W przedstawionej koncepcji kształcenia, wizytowany kierunek jest traktowany jako multidyscyplinarny, gdyż kształcenie na nim, dające umiejętności i wiedzę niezbędną do wykonywania zawodu konserwatora dzieł sztuki, wymaga kompetencji zarówno z obszaru sztuki, jak i innych nauk.

Formalnie, tą założoną w koncepcji kształcenia wielodyscyplinarność Wydział potwierdza przyporządkowując przedmiotowy kierunek studiów do kilku obszarów wiedzy, dziedzin i dyscyplin nauki, tj. do:

1. Obszar sztuki – dziedzina sztuk plastycznych – dyscyplina / konserwacja i restauracja dzieł sztuki
2. Obszar sztuki – dziedzina sztuk plastycznych – dyscyplina / sztuki piękne
3. Obszar nauk humanistycznych – dziedzina nauk humanistycznych – dyscyplina / historia sztuki
4. Obszar nauk humanistycznych – dziedzina nauk humanistycznych – dyscyplina / nauki o sztuce
5. Obszar nauk humanistycznych – dziedzina nauk humanistycznych – dyscyplina / filozofia
6. Obszar nauk ścisłych – dziedzina nauk chemicznych – dyscyplina / chemia
7. Obszar nauk przyrodniczych – dziedzina nauk biologicznych – dyscyplina / mikrobiologia

Tak złożone, wielodyscyplinarne przyporządkowanie wizytowanego kierunku jest swoistym ewenementem, gdyż w innych uczelniach akademickich w Polsce, kierunki kształcące konserwatorów i restauratorów dzieł sztuki są przypisane tylko do jednej dyscypliny, tj. do: obszaru sztuki – dziedziny sztuk plastycznych – dyscypliny konserwacja i restauracja dzieł sztuki. Zarówno w Raporcie samooceny, jak i w trakcie wizytacji, toruński Wydział mocno podkreślał unikatowość przedmiotowego kierunku oraz multidyscyplinarność kształcenia i prowadzonych tu badań. Zwracano uwagę, że we współczesne badania związane z konserwacją obiektu sztuki zaangażowane są wszystkie wyżej wymienione dyscypliny nauki, zarówno z obszaru sztuki, jak i nauk humanistycznych, ścisłych czy przyrodniczych. Ta specyfika zawodu konserwatora wymaga odpowiedniego kształcenia, w ramach którego student uzyska wiedzę i umiejętności z zakresu wielu dyscyplin. Zgadzając się z przedstawioną koncepcją wielodyscyplinarnego kształcenia Zespół oceniający PKA, w trakcie wizytacji, wyraził wątpliwość, czy fakt przyporządkowaniu efektów kształcenia do wielu obszarów kształcenia, dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, przy ich zróżnicowaniu procentowym na każdej ze specjalności prowadzonych w ramach przedmiotowego kierunku, nie stwarza wrażenia jakoby prowadzone tu specjalności były trzema odrębnymi kierunkami kształcenia? Zespół oceniający PKA uważa, że do realizacji wielodyscyplinarnego kształcenia i prowadzenia badań, nie jest konieczne przyporządkowanie przedmiotowego kierunku do wielu obszarów nauki, lecz, wzorem innych uczelni prowadzących analogiczne studia, można uzyskać pożądane efekty kształcenia przypisując go do jednej dyscypliny, jaką jest dyscyplina konserwacja i restauracja dzieł sztuki.

Po wizytacji Jednostka powiadomiła Zespół oceniający PKA, że przychyliła się do powyższej sugestii i Uchwałą Nr 43/DO/2018 Rady Wydziału Sztuk Pięknych UMK kierunek Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki przypisano do jednej dyscypliny: sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki (100%). Ponieważ zmiana ta może skutkować na koncepcję kształcenia dopiero w nowym roku akademickim, Zespół oceniający PKA w niniejszym Raporcie z wizytacji, ocenia jakość i koncepcję kształcenia jaka jest realizowana na kierunku podczas wizytacji.

Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku i plany jej rozwoju są w pełni zgodne z misją i strategią Wydziału Sztuk Pięknych, która została następująco sformułowana: „*Misją jednostki jest zapewnienie wysokiej jakości prowadzonych badań naukowych i działalności artystycznej oraz umożliwienie studentom zdobycia nowoczesnego wykształcenia w obszarze sztuki i nauk humanistycznych oraz nabycia wiedzy, umiejętności i postaw, zgodnych z tradycją życia akademickiego i wymogami współczesnego świata, przy zachowaniu własnej, wypracowanej na przestrzeni lat specyfiki Wydziału*”. Wpisują się one w misję i strategię rozwoju uczelni, wyrażoną w Uchwale Nr 56 Senatu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 15 kwietnia 2014 r. (zmieniająca strategię „Strategia Rozwoju Uniwersytetu Mikołaja Kopernika na lata 2011 – 2020”), w której czytamy: „*Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, traktując prowadzoną działalność dydaktyczno-naukową i artystyczną jako służbę na rzecz rozwoju i upowszechniania wiedzy oraz dziedzictwa kulturowego, dąży do zapewnienia najwyższego poziomu kształcenia, badań naukowych, praktyki klinicznej oraz twórczości artystycznej.*”

Koncepcja kształcenia na przedmiotowym kierunku opiera się na kilkudziesięcioletnim doświadczeniu toruńskiego Wydziału w kształceniu konserwatorów oraz kompetentnej kadrze

naukowej, której aktywność nie ogranicza się tylko do dydaktyki, ale praktykuje zawód konserwatora i podejmuje szereg badań naukowych w tym obszarze.

Zespół oceniający PKA nie ma wątpliwości, że wprowadzane zmiany i rozszerzenia w ofercie kształcenia zorientowane są na potrzeby otoczenia oraz ukierunkowane na zapewnienie i podnoszenie wysokiej jakości nauczania, co wpisuje się w Strategię Rozwoju UMK: *„Pełniejsze uwzględnianie w ofercie edukacyjnej potrzeb rynku pracy, oczekiwań środowiska gospodarczego, instytucji samorządowych i organizacji tworzących infrastrukturę społeczną regionu”*. Niewątpliwie, bardzo dobrze rozeznany jest rynek pracy, gdyż niemal wszyscy absolwenci tego kierunku znajdują zatrudnienie w wyuczonym zawodzie, zarówno w specjalistycznych instytucjach i pracowniach, w kraju i zagranicą, jak i tworząc własne pracownie konserwatorskie. Zdobyte na przedmiotowym kierunku kompetencje pozwalają absolwentom pracować także, jako eksperci w dziedzinie konserwacji i restauracji dzieł sztuki w urzędach administracji państwowej, zajmujących się ochroną dóbr kultury.

Jednostka kreatywnie reaguje na nowe problemy badawcze w szerokim spektrum współczesnych problemów konserwatorskich; i tak na przykład, w związku z nowymi wyzwaniem badawczo-konserwatorskimi wynikłymi ze stanu obiektów sztuki nowoczesnej, w tym uwarunkowań technologicznych, jakie one niosą, został utworzony Zakład Konserwacji i Restauracji Sztuki Nowoczesnej, specjalizujący się w tych zagadnieniach, a przy tym, rozszerzający ofertę kształcenia.

Tworząc koncepcję kształcenia Rada Programowa ocenianego kierunku, we współpracy z Komisją ds. Jakości Kształcenia, kierowała się wieloletnim doświadczeniem własnym w kształceniu konserwatorów oraz praktyką dydaktyczną innych uczelni polskich i zagranicznych, a także wnioskami wynikłymi z monitorowania losów absolwentów (m.in. poprzez ankietę w 1 roku i 3 lata po studiach). Kierunek Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki jest członkiem European Network for Conservation-Restoration Education, co daje możliwość zapoznania się z aktualnymi tendencjami kształcenia konserwatorów na uczelniach europejskich zrzeszonych w tej prestiżowej organizacji. Zespół oceniający PKA uważa, że kształcenie i metodologia badań ukształtowane w Instytucie Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa są wzorcowe dla wielu uczelni europejskich.

Wizytowana Jednostka uchodzi za renomowaną placówkę badawczo-dydaktyczną w Polsce, a kierunek Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki jest jej najlepszą „wizytówką”. Wysoką pozycję naukową Wydziału Sztuk Pięknych UMK w Toruniu potwierdzają wyniki parametryzacji z roku 2017, gdyż Jednostce została przyznana Kategoria A+. Mając w trakcie wizytacji okazję szczegółowego zapoznania się z prowadzonymi w Jednostce badaniami, zarówno przez pracowników naukowo-dydaktycznych, jak i studentów, Zespół oceniający PKA nie ma wątpliwości, że przyznana Kategoria A+ odzwierciedla ich wzorcowy poziom. Będące efektem prowadzonych badań osiągnięcia naukowo-artystyczne, zatrudnionej w Jednostce kadry naukowej, są opisane szerzej w Kryterium 4 i 6.

W przedstawionym raporcie samooceny Wydział Sztuk Pięknych UMK w Toruniu wielokrotnie podkreśla, że kierunek Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki cechuje się interdyscyplinarnością, gdyż łączy w sobie aż cztery obszary nauki: obszar sztuki, nauk humanistycznych, nauk ścisłych, nauk przyrodniczych a w ich ramach 7 dyscyplin naukowych. Takie wielodyscyplinarne przyporządkowanie kierunku zobowiązuje Jednostkę do

prowadzenia badań naukowych w zakresie każdej z tych dyscyplin. Multidyscyplinarność prowadzonych badań opiera się na szerokiej współpracy naukowej z badaczami z innych wydziałów toruńskiej uczelni oraz z instytucjami międzynarodowymi i krajowymi. Należą do nich m. in.: Laboratorium Analiz i Nieniszczących Badań Obiektów Zabytkowych LANBOZ przy Muzeum Narodowym w Krakowie, Zakład Fotofizyki IMP PAN w Gdańsku, Wydział Chemiczny Politechniki Gdańskiej, Wydział Chemiczny Politechniki Warszawskiej, Instytut Fizyki Jądrowej im. Henryka Niewodniczańskiego, PAN w Krakowie, Pracownia Analiz Instrumentalnych UMK, Pracownia Konserwacji Metropolitan Museum w Nowym Jorku, C2RMF Uniwersytetu Paryskiego (Université Paris Sud (Paris XI), Bundesanstalt für Materialforschung und -prüfung w Berlinie, Beijing Union University w Chinach, Peking University w Chinach, University of Arizona.

Znaczna część obiektów, na których są prowadzone przez studentów (pod kontrolą nauczycieli) badania i prace konserwatorsko-restauratorskie pochodzą z różnych instytucji zajmujących się gromadzeniem sztuki oraz ochroną dziedzictwa kulturowego. W celu realizacji tych badań Wydział systematycznie nawiązuje (potwierdzoną umowami) współpracę z licznymi krajowymi i zagranicznymi instytucjami. Są wśród nich liczne muzea z całej Polski oraz zagranicą w tym Muzeum Ludobójstwa Tuol Sleng w Phnom Penh w Kambodży, Galeria Narodowa w Singapurze, Rijksmuseum i Muzeum Van Gogha w Amsterdamie, Państwowe Służby Dziedzictwa Kulturowego (RCA) w Holandii, ponadto archiwa państwowe i regionalne, biblioteki (m. in. Biblioteka Kórnicka PAN), instytucje kościelne, domy aukcyjne, a także właściciele prywatni.

Po zapoznaniu się z prowadzonymi w Jednostce badaniami naukowymi, Zespół oceniający PKA stwierdza, że prowadzone są tu badania naukowe w zakresie wszystkich obszarów nauki, dziedzin oraz dyscyplin naukowych, do których kierunek został przyporządkowany, i do których odnoszą się efekty kształcenia. Niemal w każdym projekcie związanym z restauracją i konserwacją dzieł sztuki pojawia się szerokie spektrum problemów badawczych z różnych obszarów nauki. Obok oczywistych z dziedziny sztuk plastycznych, tj. z dyscypliny konserwacja i restauracja dzieł sztuki oraz dyscypliny sztuki piękne, praca współczesnego konserwatora wymaga znawstwa i umiejętności z zakresu dyscyplin historia sztuki i nauki o sztuce, a także filozofii (w zakresie estetyki i etyki). Do powyższych dyscyplin dochodzą jeszcze problemy z zakresu chemii i mikrobiologii, których kompetentne zdiagnozowanie i naukowe rozwiązanie decyduje o uratowaniu konserwowanego obiektu.

Prowadzone w Jednostce badania są wykorzystywane w projektowaniu, realizacji i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku. Specyfika ocenianego kierunku, przejawia się w przenikaniu problemów naukowo-badawczych z praktycznymi aspektami realizacji konserwatorskich funkcjonujących jako dzieło artystyczne. Taka koncepcja przyświeca również realizacjom konserwatorsko-restauratorskim i ma swoje odzwierciedlenie w programie kształcenia i praktyce dydaktycznej. Działalność badawczo-rozwojową kierunek Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki prowadzi zarówno w ramach własnej aktywności statutowej (Jednostka wykazała 56 badań naukowych i prac rozwojowych pracowników ocenianego kierunku prowadzonych w latach 2013 -2017), jak i w ramach projektów finansowanych ze środków krajowych (Jednostka wykazała 17 projektów pracowników ocenianego kierunku prowadzonych w latach 2013 -2017), w tym grantów ministerialnych, europejskich i międzynarodowych. Pracownicy są także zapraszani do współrealizacji

krajowych i międzynarodowych, zewnętrznych projektów badawczych. Wiele z tych projektów realizowane są z włączaniem w nie studentów. Warto przytoczyć te najbardziej spektakularne, angażujące wiele obszarów nauki.

- Praktycznym, a jednocześnie naukowym projektem, łączącym badania z kilku dyscyplin, jest wykorzystanie wysokiej jakości membran w wybranych procesach konserwatorskich, wymagających m. in. kontrolowanego nawilżania. Projekt opracowywany przez zespół konserwatorów i chemików UMK, jest kontynuowany, a dotychczasowe efekty badań zostały opublikowane, (Assessment of air-gap membrane distillation with hydrophobic porous membranes utilized for damaged paintings humidification,) w prestiżowym periodyku *Journal of Membrane Science*, Vol. 538, 2017 (czasopismo umieszczone na Liście Filadelfijskiej, wskaźnik Impact Factor ISI: 6.578, Punktacja ministerstwa: 45.000). Wśród autorów jest ówczesna studentka wizytowanego kierunku, która została uznana za Najlepszą Absolwentkę UMK, a sama publikacja zdobyła nagrodę zespołową JM Rektora UMK za prestiżową publikację.
- Powstały w Zakładzie Konserwacji i Restauracji Sztuki Nowoczesnej projekt opracowania nowych metod i prototypów podobraz (z wykorzystaniem najnowocześniejszych metod otrzymywania super-lekkich i bardzo wytrzymałych laminatów) zyskał duże uznanie, czego efektem było kilka publikacji w specjalistycznej prasie, w tym, został opublikowany, (Conservation issues related to the use of auxiliary supports in the treatment of modern paintings with untypical technical structures – as in works from the series *Hors cadre* by Aleksander Kobzdej, 2015), w prestiżowym wydawnictwie książkowym *Archetype Publications: "Current challenges in Paintings Conservation"*, ed. R. Clarricoates (w Wielkiej Brytanii). Projekt ten jest przykładem zaangażowania studentów w badaniach wielodyscyplinarnych, gdyż wykorzystane w nim były efekty dwóch prac dyplomowych poświęconych konserwacji prac Aleksandra Kobzdeja.
- Wyróżniony tytułem Najlepszy student UMK w roku akademickim 2017/18, podczas pobytu w Federalnym Instytucie Badań i Testów Materiałów w Berlinie (*Bundesanstalt für Materialforschung und -prüfung*) oraz w berlińskim Muzeum Egipskim (*Ägyptisches Museum und Papyrussammlung*), ucząc się konserwacji-restauracji starożytnych i wczesnośredniowiecznych papirusów, odkrył fragmenty rękopisu Iliady Homera na papirusie z II wieku p.n.e., który następnie poddał konserwacji-restauracji. W kolejnym projekcie dotyczącym herkulańskich papirusów przygotował model papirusowego zwoju i zapisał go różnymi atramentami, a następnie porównał wzór atramentu uzyskany dwoma obrazującymi spektrometrami mikro-XRF, w celu uzyskania najlepszych wyników podczas skanowania zwiniętego zwoju. Opracował też badania mikro-XRF atramentu z herkulańskiego zwoju stwierdzając czerń kostną użytą do pisania. Powyższe projekty podsumował jego referat w języku angielskim pt. „Can an Inkwell leak into ink? Comparison of the performance of various XRF spectrometers and qualitative and semi-quantitative analysis of aged iron-gall ink samples” oraz „Comprehensive analysis of manuscripts. Systematic study of coptic inks”. W jednym z eksperymentów udowodnił on, że kompozycja atramentu może zostać nieświadomie zmodyfikowana poprzez przechowywanie go w metalowym naczyniu z różnych stopów. Przeprowadził ponadto różne testy na kilku pergaminowych zwojach i jednym papirusowym znad Morza

Martwego. Efektami działań były specyfikacja materiałów, z których wykonane zostały starożytne zwoje i określenie autentyczności poddanych analizie zabytków.

- Dwóch studentów zostało włączonych w ważny dla regionu projekt i publikację: *Audyty konserwatorski krokiem do świadomej profilaktyki na przykładzie Archiwum Akt Dawnych Diecezji Toruńskiej*, [w:] Archiwum Akt Dawnych Diecezji Toruńskiej (2001 – 2016), Instytut Promocji Historii sp. z o.o., 2017, 81-104.
- Z ciekawszych projektów badawczych, w które włączeni są studenci warto wymienić projekt „Biotechnologia w konserwacji zabytków. Badania nad przydatnością celulozy bakteryjnej (BC) w konserwacji i restauracji dzieł sztuki” (2007-2009), a także zmierzający do wypracowania fachowej terminologii projekt „Leksykon oparoznawczy” (2015-2020). Dwie z obronionych w 2018 roku w Zakładzie Konserwacji Papieru i Skóry prac magisterskich staną się podstawą do opracowania grupy haseł lub rozdziałów tego specjalistycznego słownika.

Kierunkowe efekty kształcenia dla kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki zostały przyjęte Uchwałą Nr 78 Senatu UMK z dnia 30 maja 2017 r., mają one zastosowanie do programów kształcenia dla studiów rozpoczynających się od roku akademickiego 2017/2018. Poprzednie efekty kształcenia były określone w załączniku nr 12.3. do Uchwały Nr 32 Senatu UMK z dnia 24 kwietnia 2012 r. i mają one zastosowanie w programie kształcenia wcześniejszych roczników na przedmiotowych studiach. Zmiany nie są duże, a nastąpiły w wyniku analizy ankiet absolwentów dokonywanych przez Radę Programową kierunku i Komisję ds. Jakości Kształcenia. Fakt ten świadczy o istnieniu w Jednostce systemu monitorowania i weryfikacji kształcenia.

Zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, a co za tym idzie, z przyporządkowaniem wizytowanego kierunku do czterech obszarów nauki, przyjęte kierunkowe efekty kształcenia obejmują obszar sztuki (dyscypliny sztuki piękne oraz konserwacja i restauracja dzieł sztuki), obszar nauk humanistycznych (dyscypliny nauki o sztuce, historia sztuki oraz filozofia), obszar nauk społecznych, nauk ścisłych (chemia) oraz nauk przyrodniczych (mikrobiologia). Wiele z nich obejmuje jednocześnie więcej niż jedną dyscyplinę ze względu na wieloaspektowy charakter działań i badań konserwatorskich, a w konsekwencji tej specyfiki, formują one wielodyscyplinarny program studiów.

Analiza kierunkowych efektów kształcenia założonych na ocenianym kierunku wskazuje właściwy poziom studiów (jednolite studia magisterskie) i profil kształcenia ogólnoakademicki. Są one spójne z opisem efektów właściwym dla poziomu VII Polskiej Ramy Kwalifikacji. Wszystkie efekty zredagowane są klarownie, w sposób zrozumiały i konkretny.

- Dla ocenianego kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki zostało założonych 13 kierunkowych efektów kształcenia z zakresu „wiedza”. Wszystkie założone efekty kształcenia przyporządkowane do przedmiotów kierunkowych, są związane z kompetencjami niezbędnymi w działalności badawczej. Obok efektów określających gruntowną wiedzę z obszaru sztuki są wśród nich też te, które bezpośrednio odnoszą się do dyscyplin naukowych chemia i mikrobiologia: K_W04 (zna mechanizmy oddziaływania fizycznych, chemicznych i biologicznych czynników środowiskowych na materię dzieł sztuki i zabytków), K_W06 (zna podstawowe metody fizyczne i chemiczne badania dzieł sztuki i zabytków).

- Wśród 22 kierunkowych efektów kształcenia z zakresu „umiejętności”, z których większość zakorzeniona jest w obszarze sztuki, są takie które łączą umiejętności z innych dyscyplin nauki (humanistyki, chemii, mikrobiologii) np.: K_U04 (posiada umiejętność wykorzystania wiedzy konserwatorskiej, technologicznej oraz wiedzy z zakresu nauk humanistycznych i przyrodniczych dla przygotowania projektu konserwatorskiego), K_U06 (potrafi określić zasady profilaktyki i minimalizacji niszczącego oddziaływania fizycznych, chemicznych i biologicznych czynników środowiskowych na materię dzieł sztuki i zabytków), K_U08 (potrafi zaplanować, zinterpretować i powiązać wyniki badań chemicznych, fizycznych, biologicznych z konserwatorskimi i technologicznymi z wykorzystaniem wiedzy na temat dawnych i współczesnych technik oraz tradycji warsztatowych). Natomiast efekt K_U19 (ma umiejętności językowe w zakresie sztuki oraz specjalistycznego słownictwa konserwatorskiego, właściwego dla studiowanego kierunku studiów, zgodne z wymaganiami określonymi dla poziomu B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego) określa poziom znajomości języka profilowanego na posługiwanie się nim w dyskursie specjalistycznym. Wszystkie założone efekty kształcenia przyporządkowane do przedmiotów kierunkowych, są związane z kompetencjami niezbędnymi w działalności badawczej.
- Dla studiów na przedmiotowym kierunku zostało zatwierdzonych 8 efektów kierunkowych z zakresu „kompetencje społeczne”, które są dobrze osadzone w uwarunkowaniach specyfiki pracy i funkcjonowania w społeczeństwie konserwatora dzieł sztuki.

Wszystkie przedmiotowe efekty kształcenia są spójne z kierunkowymi efektami kształcenia, a ich zakres pozwala wykształcić konserwatora sztuki na najwyższym poziomie kompetencji, zarówno wiedzy, jak i umiejętności. Zespół oceniający PKA stwierdza także spójność przedmiotowych efektów kształcenia określonych dla praktyk z efektami kierunkowymi.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Koncepcja kształcenia na wizytowanym kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki jest przyporządkowana do czterech obszarów nauki i wywodzących się z nich siedmiu dyscyplin naukowych. Obok obszaru sztuki, do którego zazwyczaj przyporządkowane są studia tego kierunku na innych uczelniach, wizytowany kierunek został przyporządkowany do obszarów: nauk humanistycznych, nauk ścisłych i nauk przyrodniczych. Jest to niewątpliwie oryginalna koncepcja kształcenia, mająca uzasadnienie w specyfice pracy i prowadzonych badaniach współczesnego konserwatora. Postęp w tej branży wymaga od absolwenta wiedzy i umiejętności z wielu dziedzin nauki. Ta wielodyscyplinarna koncepcja kształcenia i przyporządkowanie kierunku do wielu obszarów nauki, uczy kompleksowego diagnozowania i rozwiązywania problemów, jakie pojawiają się przy ratowaniu obiektów sztuki dziedzictwa kulturowego. Ułatwia też podejmowanie szerszego zakresu badań, uczestniczenie (często prowadzenie) w projektach badawczych o złożonej problematyce, wykraczającej poza jeden obszar nauki, a także ułatwia aplikowanie o środki na te projekty. Słuszność tej koncepcji potwierdzają osiągnięcia naukowe zarówno kadry jak i studentów, co składa się na wysoką

renomę Jednostki, która w ostatniej parametryzacji otrzymała, jako jedyna w Polsce Kategorię A+, w swej *Grupie Wspólnej Oceny*.

Prowadzone badania mają istotny wpływ na kształtowanie, realizację i doskonalenie programu kształcenia. Zgodnie z przyjętą koncepcją kształcenia, a co za tym idzie, z przyporządkowaniem wizytowanego kierunku do czterech obszarów nauki (do przynależnych im siedmiu dyscyplin naukowych), zakres merytoryczny przyjętych kierunkowych efektów kształcenia jest powiązany z tymi obszarami wiedzy, dziedzinami nauki, dyscyplinami naukowymi oraz z badaniami realizowanymi w jednostce. Przedmiotowe efekty kształcenia są spójne z kierunkowymi efektami kształcenia, a ich zakres pozwala wykształcić konserwatora sztuki na najwyższym poziomie kompetencji, zarówno wiedzy, jak i umiejętności.

Dobre praktyki

1. Wysoki poziom prowadzonych badań, ich międzynarodowy charakter oraz włączanie w nie studentów.

Zalecenia

Kryterium 2. Program kształcenia oraz możliwość osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia

- 2.1. Program i plan studiów - dobór treści i metod kształcenia
- 2.2. Skuteczność osiągania zakładanych efektów kształcenia
- 2.3. Rekrutacja kandydatów, zaliczanie etapów studiów, dyplomowanie, uznawanie efektów kształcenia oraz potwierdzanie efektów uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Najnowszy plan studiów dla wizytowanego kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki został zatwierdzony Uchwałą nr 15/DO/2017 Rady Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 13 czerwca 2017 roku. Jest on skonstruowany w oparciu o program studiów zatwierdzony Uchwałą Nr 207 Senatu UMK z dnia 29 listopada 2016 r., który zakłada, że przedmiotowy kierunek będzie prowadzony na Wydziale Sztuk Pięknych, jako jednolite magisterskie (6-letnie) studia stacjonarne o profilu ogólnoakademickim. Liczba semestrów wynosi 12, a liczba punktów ECTS konieczna do uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi studiów wynosi 369 (w tym 9 za praktyki i ćwiczenia terenowe) przy łącznej liczbie godzin dydaktycznych wynoszącej 4545.

Plan studiów zakłada, że na I roku studenci podlegają wspólnemu kształceniu ogólnemu, w którym dominują przedmioty humanistyczne (Historia filozofii z elementami estetyki, Historia sztuki) oraz Pracownie plastyczne (rysunku, malarstwa, rzeźby) mające na celu rozwinięcie podstawowych umiejętności malarskich rysunkowych i rzeźbiarskich niezbędnych w realizacji zadań artystycznych i konserwatorskich. Przedmioty te są dalej kontynuowane w następnych latach studiów z coraz większym zaawansowaniem wiedzy i umiejętności. Na I roku jest też blok przedmiotów bezpośrednio związanych z konserwacją zabytków (m.in. Chemia w konserwacji zabytków, Pigmenty, spoiwa i podłoża malarskie, Technologie i metody datowania

drewna, Pracownia technik malarskich i pozłotniczych, Propedeutyka konserwacji dzieł sztuki), a mających za zadanie wprowadzenie w problematykę badań, z którymi studenci spotkają się w latach następnych. Szczególnie ważną rolę pełni przedmiot „Propedeutyka konserwacji dzieł sztuki”, gdyż umożliwia studentom I roku zapoznanie się ze specyfiką każdej specjalności, dzięki zajęciom im poświęconych, co ułatwia wybór specjalności.

W ramach kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki, po I roku, na 3 semestrze, student wybiera jedną z trzech specjalności, które prowadzą do dyplomu, są to: Konserwacja i Restauracja Malarstwa i Rzeźby Polichromowanej, Konserwacja i Restauracja Papieru i Skór, Konserwacja i Restauracja Rzeźby Kamiennej i Elementów Architektonicznych.

Na specjalnościach dominują przedmioty z modułu zajęć związanych z prowadzonymi badaniami naukowymi związanymi z dziedzinami sztuki i nauki, do których przypisany został przedmiotowy kierunek.

Podział na specjalności po I roku studiów sprawia, że zajęcia na wyższych latach studiów odbywają się w małych grupach. Szczególnie ma to miejsce na zajęciach związanych bezpośrednio z badaniami, tj. w laboratoriach i w pracowniach konserwatorskich, a także na seminariach dyplomowych oraz ćwiczeniach terenowych, gdzie grupy liczą maksymalnie 8 osób. Umożliwia to bardziej bezpośredni kontakt z nauczycielami akademickimi, szybszą informację zwrotną oraz bardziej zindywidualizowane kształcenie studentów.

Na wizytowanym kierunku jest możliwość studiowania w języku obcym. Taką możliwość daje „Dyplomowa pracownia konserwacji malarstwa i rzeźby polichromowanej”, w której językiem wykładowym jest język angielski (obecnie studiuje w niej 12 studentów). Uczelnia umożliwia uczestniczenie w zajęciach ogólnouniwersyteckich prowadzonych w językach obcych, a oferta jest bardzo duża. Bezpośrednio do studentów Wydziału Sztuki adresowane są trzy kursy, tj.: The history of European, Art and architecture in Early Modern Europe, Matters of Contemporary art and the process of conservation.

Stosowane na kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki formy zajęć obejmują wykłady, ćwiczenia, pracownie i ćwiczenia terenowe (w wymiarze 2 x 168 godz.). Aktualnie przyjęty program ramowy przewiduje 4545 godzin zajęć podzielonych na 1845 godzin treści podstawowych i przedmiotów kierunkowych, w tym 540 godz. wykładów (ok. 30%), 225 godzin ćwiczeń (ok. 15%), 900 godz. pracowni (ok. 47%) i 120 godz. seminariów (ok. 8%) oraz 2700 godzin przedmiotów specjalnościowych. W ramach specjalności proporcje poszczególnych form kształcenia są zróżnicowane (co wynika ze specyfiki programów) ze zdecydowaną przewagą pracowni (80-90 %).

Zespół oceniający PKA zwraca uwagę, że przy zachowaniu sumarycznej liczby 369 punktów ECTS, w zależności od „ścieżki” wyboru specjalności, różna jest liczba punktów ECTS dla poszczególnych wskaźników programu studiów. Różnice nie są duże, a wynikają ze zróżnicowania programu kształcenia na poszczególnych specjalnościach. Ilustruje to zestawienie, trzech możliwych „ścieżek” kształcenia, sumujące liczbę punktów ECTS przyporządkowanych do przedmiotów ogólnych dla wszystkich studentów z tymi, które przyporządkowane są do poszczególnej specjalności:

- Przy wyborze specjalności Konserwacja i restauracja malarstwa i rzeźby polichromowanej, liczba punktów ECTS przyporządkowanych do zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów wynosi 180 (50%); przyporządkowana modułom zajęć związanych z prowadzonymi badaniami naukowymi

wynosi 264 (73%) punktów ECTS; przyporządkowana zajęciom z obszarów nauk humanistycznych wynosi 45 punktów ECTS.

- Przy wyborze specjalności Konserwacja i restauracja papieru i skóry, liczba punktów ECTS przyporządkowanych do zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów wynosi 187 (52%); przyporządkowana modułom zajęć związanych z prowadzonymi badaniami naukowymi wynosi 279 (78%) punktów ECTS; przyporządkowana zajęciom z obszarów nauk humanistycznych wynosi 61 punktów ECTS.
- Przy wyborze specjalności Konserwacja i restauracja rzeźby kamiennej i elementów architektonicznych, liczba punktów ECTS przyporządkowanych do zajęć dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów wynosi 191 (53%); przyporządkowana modułom zajęć związanych z prowadzonymi badaniami naukowymi wynosi 282 (78%) punktów ECTS; przyporządkowana zajęciom z obszarów nauk humanistycznych wynosi 53 punktów ECTS.

Osoby studiujące na wizytowanym kierunku mają zapewniony szeroki wachlarz przedmiotów do wyborów – czy to w ramach przedmiotów ogólnouniwersyteckich, czy zajęć z języka obcego bądź wychowania fizycznego. Zespół oceniający PKA podkreśla jednak problem kolejności rejestracji na zajęcia – najpierw odbywa się rejestracja na wspomniane zajęcia do wyboru, a dopiero potem studenci otrzymują plan zajęć kierunku. Uniemożliwia to dopasowanie zajęć do wyboru do planu zajęć obowiązkowych.

Studenci na spotkaniu z Zespołem oceniającym PKA zwrócili uwagę na ułożenie planu zajęć. Ogółem odnieśli się do niego pozytywnie, przedstawili jednak kilka zastrzeżeń, zwłaszcza dotyczących planu na I roku studiów, który przewiduje częste przerwy między zajęciami (tzw. „okienka”). Studenci woleliby mieć zajęcia zgrupowane. Osoby obecne na spotkaniu z Zespołem oceniającym PKA zaznaczyły też problem za krótkich przerw między zajęciami, które odbywają się w różnych budynkach i wymagają przemieszczenia pomiędzy nimi. Takie ułożenie harmonogramu zajęć jest sprzeczne z zasadami higieny procesu nauczania. Z konieczności studenci indywidualnie z nauczycielami akademickimi ustalają, że dane zajęcia rozpoczną się później z powodu czasu potrzebnego na dotarcie na zajęcia w innym budynku.

Dla każdej „ścieżki” kształcenia przyporządkowano tą samą liczbę punktów ECTS przedmiotom/modułom zajęć do wyboru, która wynosi 198 (55%). Praktykom i ćwiczeniom terenowym przyporządkowano 9 punktów ECTS.

Z tego zestawienia wynika, że program i plan studiów jest wybitnie nastawiony na badania naukowe, gdyż moduły zajęć związanych z prowadzonymi badaniami stanowią blisko 80% wszystkich punktów ECTS, które student ma osiągnąć w trakcie studiów. Po zapoznaniu się z przedstawioną przez wizytowaną Jednostkę dokumentacją, oraz z realizowanymi pracami etapowymi studentów i dyplomami, Zespół oceniający PKA nie ma wątpliwości, że programowe treści kształcenia są zgodne z zakładanymi efektami kształcenia, uwzględniając aktualny stan wiedzy w zakresie dyscyplin naukowych/artystycznych, do których kierunek został przyporządkowany, a wyniki prowadzonych w jednostce badań naukowych mają istotny wpływ na plan studiów i treści kształcenia. Można stwierdzić, że stopień powiązania programu

i planu studiów z badaniami (uwzględniającymi najnowsze światowe osiągnięcia) - a co za tym idzie, z doбором treści i metod kształcenia, jest na wizytowanym kierunku wzorcowy, gdyż studenci w obrębie wybranych specjalności, realizują swoje prace etapowe oraz dyplomowe na konkretnych obiektach zabytkowych, których stan zniszczenia wymaga zabiegów konserwatorskich czy rekonstrukcyjnych. Każde takie dzieło jest złożonym problemem badawczym wymagającym wieloaspektowej analizy, diagnozy, a w efekcie podjętych decyzji wymaga wykonania działań konserwatorskich, często o zakresie wielodyscyplinarnym. Taka metodyka kształcenia, dająca w ręce studenta odpowiedzialność za powierzony zabytek, w pełni angażuje studenta w badania, gdyż staje się ich podmiotowym uczestnikiem; tym samym motywuje go do aktywnego udziału w procesie nauczania i uczenia się oraz sprzyja osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia.

Praktyki zawodowe realizowane są w wymiarze 168 godzin, zasadniczo w czasie wakacji letnich po VIII semestrze. Szczegółowa procedura i wzory wymaganych dokumentów dostępne są on-line. Wydział dokłada starań, by praktyki zawodowe odbywały się w renomowanych instytucjach i pracowniach konserwatorskich znanych z rzetelności i wysokiego poziomu etyki zawodowej oraz by ich program pozwolił studentom poszerzyć horyzonty i wzbogacić doświadczenia zdobywane na uczelni (w ramach wybranej specjalności). Najczęściej miejscem praktyk są prywatne pracownie konserwatorskie lub pracownie konserwatorskie związane z instytucjami kultury, a liczba tych miejsc w pełni zaspakaja zapotrzebowanie wynikłe z ilości studentów. Studenci konsultują z opiekunem praktyk dobór miejsca oraz zakres praktyk, który też podejmuje decyzję o wyborze. Często owocem tych praktyk jest dalszy kontakt z pracodawcą, co ułatwia absolwentom wejście na rynek pracy. Instytucje, w których praktykują studenci to nie tylko ośrodki i firmy krajowe, ale i przedsiębiorstwa i instytucje zagraniczne z Austrii, Niemiec, Francji, Wielkiej Brytanii, Norwegii, USA.

Praktyki realizowane są samodzielnie, bez opiekuna naukowego z ramienia uczelni np. takie praktyki były realizowane w Archiwum Państwowym w Szczecinie czy Muzeum Lubelskim. Cenną praktyką, niestety nierealizowaną przez wszystkie pracownie opiekujące się specjalizacjami, jest organizacja spotkania wszystkich roczników studentów podsumowującego działalność w ramach praktyk. Umożliwia to wymianę informacji o praktykach oraz możliwość polecenia miejsc, w których praktyki warto realizować.

W ocenie Zespołu oceniającego PKA, ważną składową programu studiów są tzw. ćwiczenia terenowe (dwukrotnie po III i po IV roku) dedykowane zagadnieniom konserwacji malarstwa ściennego i wystroju wnętrz zabytkowych, które dają studentom szansę kontaktu z dziełami w ich szerszym kontekście (architektonicznym, kulturowym) oraz pozwalają im zapoznać się z warunkami i sposobem organizacji pracy w terenie, która będzie elementem ich późniejszego funkcjonowania zawodowego.

Po analizie wszystkich wskaźników dotyczących programu studiów na ocenianym kierunku studiów Zespół oceniający PKA uznaje, że spełniają one wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów (Dz.U. 2016 poz. 1596), a tym samym odpowiadają przyjętemu poziomowi i profilowi kształcenia. Plan studiów na ocenianym kierunku oraz formy i organizacja zajęć, a także czas trwania kształcenia oraz szacowany nakład pracy studentów, mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwia studentom osiągnięcie wszystkich

zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia.

Na wizytowanym kierunku sprawdzanie i ocenianie stopnia osiągania efektów kształcenia odbywa się w różny sposób, w zależności od charakteru zajęć. W przypadku wykładów zasób uzyskanej wiedzy sprawdzany i oceniany jest bezpośrednio w czasie egzaminu (pisemnego, ustnego lub w formie testowej). W przypadku przedmiotów o charakterze artystycznym i konserwatorskim jakość wykonywanej pracy jest oceniana na kolejnych jej etapach.

Na kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki dokonywana jest systematyczna weryfikacja efektów kształcenia z zakresu wiedzy i umiejętności uwzględniająca treści programowe. Ocena skuteczności osiągania zakładanych efektów kształcenia odbywa się za pomocą metod o charakterze ilościowym i jakościowym. Do najczęściej stosowanych należą:

- okresowe przeglądy i indywidualna korekta w trakcie realizacji pracy: rysunku, malarstwa, rzeźby, konserwacji obiektu zabytkowego.
- zaliczenia semestralne na podstawie zrealizowanych w semestrze prac plastycznych i konserwatorskich.
- egzaminy pisemne i ustne, prace kontrolne, kolokwia.
- dokumentacja konserwatorska: raporty i wyniki badań zawarte w dokumentacji budowy technicznej zabytków.
- dzienniczek praktyk zawodowych, ocena lub zaliczenie/opinia opiekuna praktyk.
- konwersatorium, seminarium: przygotowywanie prezentacji multimedialnych, uczestnictwo w dyskusjach, referaty.
- konferencje tematyczne oraz wykłady i prezentacje absolwentów pracujących w Polsce jak i za granicą.
- wystawy sprawozdawcze: ekspozycja realizowanych w pracowniach prac studentów. Wystawa umożliwia studentom rozpoczynającym edukację zapoznanie się z praktyczną działalnością na kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki.
- prace dyplomowe

W ocenie Zespołu oceniającego PKA istniejący na wizytowanym kierunku system sprawdzania i oceniania jest właściwy dla wielodyscyplinarnego charakteru prowadzonych tu studiów. Łączy zróżnicowane metody weryfikacji postępów w zdobywaniu kolejnych kompetencji w zakresie wiedzy i umiejętności, stosowane w szkolnictwie artystycznym, z metodami stosowanymi na studiach z innych obszarów nauki.

Zespół oceniający PKA ocenia, że szczególnie w pracowniach wchodzących w skład modułu przedmiotów badawczych, dobór tematyki i rodzajów prac etapowych i dyplomowych jest ściśle powiązany z prowadzonymi badaniami i z przypisanymi efektami kształcenia, co umożliwia sprawdzenie kompetencji studentów w zakresie wykorzystania wiedzy i nabytych umiejętności badawczych w celu rozwiązywania problemów naukowo-artystycznych.

Studenci dostają informację zwrotną na temat stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia bezpośrednio od nauczycieli akademickich, a o ocenach dowiadują się za pośrednictwem systemu USOS bądź poczty elektronicznej.

Elementem systemu oceny i weryfikacji jakości kształcenia są również okresowe hospitacje zajęć prowadzone przez kierowników Zakładów. Są one instrumentem rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej i podnoszenia kwalifikacji w zakresie dydaktyki. Podczas hospitacji ocenie poddawana jest zgodność treści z programem przedmiotu, zwłaszcza w zakresie realizacji założonych efektów kształcenia oraz dostosowanie wybranych metod dydaktycznych. Monitorowana jest także organizacja pracy studentów i przebieg zajęć, kompetencje dydaktyczne nauczyciela akademickiego, jasność przekazu, uporządkowanie warsztatu dydaktycznego, ale także motywowanie studentów do rozwoju. Zespół oceniający PKA w trakcie wizytacji przedmiotowego kierunku dokonał szeregu hospitacji na wybranych zajęciach; doświadczenie to potwierdziło wysoki poziom prowadzonej dydaktyki, wysoki poziom prac etapowych, podmiotowe, często partnerskie, traktowanie studentów, co przekłada się na mocne wsparcie studentów przez dydaktyków. W ocenie Zespołu oceniającego PKA student może liczyć na bezstronność, rzetelność oraz przejrzystość procesu sprawdzania i oceny efektów kształcenia oraz na wiarygodność i porównywalność wyników oceny. Ocenę taką potwierdzali studenci; na spotkaniu z Zespołem oceniającym PKA nie zgłaszali żadnych zastrzeżeń dotyczących bezstronności oceniania.

Czas przeznaczony na weryfikację osiągniętych efektów kształcenia jest zdaniem studentów wystarczający. Na spotkaniu z Zespołem oceniającym PKA zwrócili oni jednak uwagę na kwestię ustalania harmonogramu egzaminów. Zajęcia terenowe dla studentów II roku rozpoczynały się w trakcie sesji egzaminacyjnej, co ograniczyło liczbę dni przeznaczonych na egzaminy i poskutkowało przeprowadzaniem dwóch egzaminów w ciągu jednego dnia, co znacząco utrudnia odpowiednie przygotowanie się studentów. Zespół oceniającym PKA rekomenduje, by harmonogram sesji powstawał w konsultacji ze studentami, co umożliwiłoby także dostosowanie czasu przeznaczonego na egzaminy i na zajęcia terenowe, biorąc pod uwagę preferencje studentów i nauczycieli akademickich.

Zespół oceniający PKA podczas weryfikacji prac dyplomowych zauważył istotną różnicę między pracami ze specjalności Konserwacja i restauracja papieru i skóry, a dyplomami z innych pozostałych specjalności. Niemal regułą jest, że magistranci ze specjalności Konserwacja i restauracja papieru i skóry mają większy nakład pracy (niż dyplomanci z pozostałych specjalności) wymagany przy tworzeniu pracy dyplomowej. Na tej specjalności, łączna objętość pracy teoretyczno-badawczej i dokumentacji towarzyszącej pracy konserwatorskiej, często ma kilkuset stron. W wielu przypadkach skutkuje to późniejszym, w stosunku do innych specjalności, obronieniem dyplomu, a student ponosi koszt dodatkowego okresu studiowania. W związku z tym Zespół oceniający PKA zaleca rozważenie wymagań dotyczących prac dyplomowych na wszystkich specjalnościach, tak, by zrównać wymagany od studentów nakład pracy. Niemniej, Zespół oceniający PKA uważa, że niemal wszystkie prace dyplomowe są na wysokim poziomie naukowo badawczym, odzwierciedlają one wielodyscyplinarny charakter kształcenia na ocenianym kierunku i weryfikują wszystkie uzyskane, kierunkowe efekty kształcenia. Nauczyciele akademicy informują studentów o działaniach antyplagiatowych, a dyplomowe prace teoretyczne studentów są pod tym kontem weryfikowane.

Szczegółowe zasady rekrutacji na przedmiotowy kierunek określa Uchwała Nr 84 Senatu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 30 maja 2017 r. w sprawie warunków i

trybu rekrutacji na pierwszy rok studiów wyższych w roku akademickim 2018/2019 w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Te uchwalone zasady są opublikowane na stronie wydziału/uczelni: http://www.art.umk.pl/kandydaci/pdf/zasady_rekrutacji-kir_mgr.pdf. Zdaniem Zespołu oceniającego PKA zasady rekrutacji kandydatów na studia na przedmiotowy kierunek są precyzyjnie i wyczerpująco sformułowane z uwzględnieniem różnic wynikłych z legitymowania się „nową” lub „starą maturą”.

Kwalifikacja kandydatów składa się z trzech etapów:

- Kwalifikacja prac plastycznych - polega na przeglądzie prac plastycznych wykonanych przez kandydata. Teczka z pracami powinna zawierać 10 prac malarskich i 10 prac rysunkowych. Przegląd prac plastycznych jest przeprowadzony w obecności kandydata i oceniany jest „TAK” lub „NIE”. Ocena „NIE” dyskwalifikuje kandydata z dalszego postępowania kwalifikacyjnego
- Egzamin praktyczny: rysunek, malarstwo. Weryfikuje on zdolności plastyczne kandydatów. Jest on punktowany w skali 0-100 pkt. Uzyskanie poniżej 80 punktów jest równoznaczne z niezdaniem egzaminu.
- Konkurs świadectw dojrzałości

W upublicznionej informacji podany jest algorytm, według którego obliczany jest wynik postępowania kwalifikacyjnego oraz informacje o stosowanych przelicznikach dla poszczególnych składowych kwalifikacji. Jest też tabela ukazująca jak przeliczana jest ocena ze świadectwa dojrzałości na punkty w zależności czy kandydat legitymuje się „starą” czy „nową maturą”.

Stosowany system rekrutacyjny jest nastawiony na przyjęcie tylko takich osób, którzy swoimi predyspozycjami (szczególnie umiejętnościami plastycznymi) będą w stanie, w trakcie sześcioletnich studiów, uzyskać założone efekty kształcenia.

Studenci zwracali uwagę, że być może dobrą praktyką byłoby sugerowanie kandydatom przeprowadzenie badań lekarskich pod kątem uczuleń, ponieważ już podczas studiów wymagany jest kontakt z wieloma specyfikami biologicznymi i chemicznymi, które w przypadku podatności studenta na uczulenie mogą znacząco utrudnić wdrożenie się w proces studiów. Zespół oceniający PKA zgadza się z tą uwagą, ale uważa, że sugestia odpowiednich badań nie powinna przybrać formy wyłączenia kandydatów z uczuleniami, lecz mogłaby być im podana, jako informacja o uwarunkowaniach związanych ze studiowaniem i wykonywaniem zawodu konserwatora.

Na Wydziale Sztuk Pięknych UMK w Toruniu istnieją bardzo precyzyjnie określone właściwe zasady uznawania efektów i okresów kształcenia, jak też kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym oraz zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów. Reguluje je Uchwała Nr 91 Senatu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 26 maja 2015 r. w sprawie organizacji potwierdzania efektów uczenia się w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu (wraz z późniejszymi zmianami). W wyniku potwierdzania efektów uczenia się można zaliczyć wnioskodawcy nie więcej niż 50% punktów ECTS przypisanych do danego programu kształcenia określonego kierunku, poziomu i profilu kształcenia. W procedurze uczestniczą dziekan, prodziekan właściwy ds. kształcenia, wydziałowa komisja ds. potwierdzania efektów uczenia się, egzaminator lub egzaminatorzy, Uniwersyteckie Centrum Edukacji Całozyciowej i Walidacji, jako jednostka doradcza, przyjmująca dokumentację i weryfikująca ją pod względem formalnym.

Szczegółowe procedury dotyczące zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się, uzyskanych poza systemem studiów określone w Zarządzeniu Nr 51 Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 26 kwietnia 2016 r. w sprawie potwierdzania efektów uczenia się w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Wniosek przyjmuje Uniwersyteckie Centrum Edukacji Całozyciowej i Walidacji, które udziela informacji i przekazuje do właściwego dziekana. Jednostką uprawnioną do potwierdzania efektów uczenia się jest wydział. Dziekan ustala przedmioty, które mogą być zaliczane w procesie potwierdzania efektów uczenia się. Wykaz przedmiotów oraz zasady ich zaliczania, są zatwierdzane przez radę wydziału i przesyłane do Uniwersyteckiego Centrum Edukacji Całozyciowej i Walidacji, które przedstawia je Rektorowi do zatwierdzenia. Dziekan powołuje Wydziałową komisję ds. potwierdzania efektów uczenia się, której zadaniem jest dokonanie oceny, czy udokumentowane przez wnioskodawcę efekty uczenia się odpowiadają efektom kształcenia określonym dla danego przedmiotu. Następnie dziekan podejmuje przedmiotową decyzję, od której przysługuje odwołanie do odwoławczej komisji ds. potwierdzania efektów. Szczegółowe informacje dotyczące procedury dyplomowania uregulowane są przez Zarządzenie Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 18 kwietnia 2016 r. - postępowanie w sprawie nadania tytułu zawodowego w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Zarządzenie Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 16 listopada 2016 r. zmieniające zarządzenie Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 18 kwietnia 2016 r. postępowanie w sprawie nadania tytułu zawodowego w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu wraz z wszelkimi załącznikami. Poza tym na stronie Archiwum Prac Dyplomowych UMK studenci mogą pobrać wszelkie potrzebne dokumenty, zwłaszcza wnioski niezbędne do procedury ukończenia studiów. Jednostka ma zatwierdzony Regulamin dyplomowania dla kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki opracowany w 2017 roku. Według Regulaminu praca dyplomowa na kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki składa się z dwóch elementów: pracy teoretyczno-badawczej oraz z pracy konserwatorsko-artystycznej wraz z dokumentacją. Każda z ww. części pracy dyplomowej ma promotora prowadzącego. Obie części pracy dyplomowej oceniane są podczas egzaminu dyplomowego, na podstawie recenzji. Komisję egzaminacyjną oraz recenzentów powołuje dziekan Wydziału. Na wniosek studenta lub opiekuna możliwa jest forma otwarta egzaminu dyplomowego. Egzamin rozpoczyna się krótką prezentacją (może mieć ona formę elektroniczną) przez magistranta obu części pracy dyplomowej. W dalszej części egzaminu (część zamknięta) odczytywane są recenzje przez promotorów i recenzentów, do których magistrant może się ustosunkować, a następnie komisja przechodzi do pytań egzaminacyjnych: z historii sztuki, związanych z tematem pracy dyplomowej, z zagadnień związanych z pracą teoretyczno-badawczą oraz z zagadnień związanych z pracą konserwatorsko-artystyczną. Realizację pracy dyplomowej student rozpoczyna już na 8 semestrze wybierając pracownię dyplomującą oraz seminarium dyplomowe, a tym samym wybierając promotorów.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

W ocenie Zespołu oceniającego PKA, program i plan studiów na wizytowanym kierunku są zdecydowanie nastawione na badania naukowe, gdyż moduły zajęć związane z prowadzonymi badaniami stanowią blisko 80% wszystkich punktów ECTS, które student ma osiągnąć w

trakcie studiów. Po zapoznaniu się z przedstawioną przez Wydział Sztuk Pięknych UMK w Toruniu, prowadzącą wizytowany kierunek, dokumentacją, oraz z realizowanymi pracami etapowymi studentów i dyplomami, Zespół oceniający PKA nie ma wątpliwości, że programowe treści kształcenia są zgodne z zakładanymi efektami kształcenia, uwzględniają aktualny stan wiedzy w zakresie dyscyplin naukowych/artystycznych, do których kierunek został przyporządkowany, a wyniki prowadzonych w jednostce badań naukowych mają istotny wpływ na plan studiów i treści kształcenia. Można stwierdzić, że stopień powiązania programu i planu studiów z badaniami (uwzględniającymi najnowsze światowe osiągnięcia) - a co za tym idzie, z doбором treści i metod kształcenia, jest na wizytowanym kierunku wzorcowy. Zarówno poziom prac etapowych, jak i dyplomów wskazują, że program kształcenia oraz metody sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia przez studentów efektów kształcenia, prowadzą do znakomitych rezultatów naukowo-konserwatorskich, są zorientowane na rozwój kompetencji badawczych studentów poprzez ich udział w ściśle powiązanych z procesem kształcenia prowadzonych na Wydziale badaniach.

Zespół oceniający PKA, pozytywnie odniósł się do doboru treści i metod kształcenia, co studenci potwierdzili na spotkaniu. Zwrócono jednak uwagę na ułożenie planu zajęć, zwłaszcza dotyczącego planu na I roku studiów, który przewiduje częste przerwy między zajęciami (tzw. „okienka”).

W ocenie Zespołu oceniającego PKA istniejący na wizytowanym kierunku system sprawdzania i oceniania jest właściwy dla wielodyscyplinarnego charakteru prowadzonych tu studiów. Łączy zróżnicowane metody weryfikacji postępów w zdobywaniu kolejnych kompetencji w zakresie wiedzy i umiejętności, stosowane w szkolnictwie artystycznym, z metodami stosowanymi na studiach z innych obszarów nauki.

W jednostce istnieje dostępny dla zainteresowanych, precyzyjny, klarowny system rekrutacji, nastawiony na efekt badawczy system dyplomowania oraz skodyfikowane procedury dotyczące zasad i warunków uznawania efektów i okresów kształcenia, jak też kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym oraz zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów.

Dobre praktyki

1. Obecność w programie studiów tzw. ćwiczeń terenowych poświęconych zagadnieniom konserwacji malarstwa ściennego i wystroju wnętrz zabytkowych, które dają studentom szansę kontaktu z dziełami w ich szerszym kontekście (architektonicznym, kulturowym) oraz pozwalają im zapoznać się z warunkami i sposobem organizacji pracy w terenie, która będzie elementem ich późniejszego funkcjonowania zawodowego.

Zalecenia

1. Zredukowanie liczby przerw między zajęciami (tzw. okienek);
2. Harmonogram zajęć z kierunku powinien być dostępny przed rejestracją na zajęcia do wyboru;
3. Konsultowanie harmonogramu sesji ze studentami;
4. Zrównoważenie na wszystkich specjalnościach wymagań stawianych pracy dyplomowej;

Kryterium 3. Skuteczność wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia

3.1. Projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie i okresowy przegląd programu kształcenia

3.2. Publiczny dostęp do informacji

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Zakres i procedury wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na poziomie Uniwersytetu reguluje Uchwała Nr 33 Senatu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia i Organizacji Pracy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Zgodnie z jej postanowieniami:

„1. Realizacji systemu służą w szczególności:

1) pomiar, monitorowanie i analiza jakości kształcenia i organizacji pracy w kontekście oferowanych przez Uniwersytet programów studiów oraz ich efektów poprzez:

- a) weryfikację i ocenianie efektów kształcenia,
- b) monitorowanie programów i planów studiów;

2) pomiar, monitorowanie i analiza jakości kształcenia i organizacji pracy w kontekście spełnienia potrzeb i oczekiwań studentów poprzez:

- a) badanie oczekiwań i samooceny studenta na wejściu,
- b) badanie spełnienia oczekiwań i samooceny studenta na wyjściu,
- c) badanie jakości zajęć dydaktycznych,
- d) badanie satysfakcji studentów;

3) pomiar, monitorowanie i analiza jakości kształcenia i organizacji pracy w kontekście realizacji praw i obowiązków pracowników poprzez:

- a) ocenę działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej nauczyciela akademickiego,
- b) hospitowanie nauczycieli akademickich,
- c) badanie satysfakcji pracowników;

4) pomiar, monitorowanie i analiza jakości kształcenia i organizacji pracy w kontekście spełnienia potrzeb i oczekiwań absolwentów oraz pozostałych interesariuszy poprzez:

- a) monitorowanie losów absolwentów,
- b) badanie satysfakcji interesariuszy”.

Dla realizacji zadań określonych w uchwale Senatu Rektor wydał w szczególności następujące zarządzenia (na podstawie obowiązującej do 27 lutego 2018 r. Uchwały Nr 10 Senatu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 28 stycznia 2014 r. w sprawie wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia i Organizacji Pracy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu), które określają szczegółowe procedury działań: Zarządzenie Nr 126 z dnia 16 sierpnia 2018 r., Zarządzenie Nr 61 z dnia 7 kwietnia 2014 r., Zarządzenie Nr 60 z dnia 7 kwietnia 2014 r., Zarządzenie Nr 145 z dnia 2 listopada 2015 r., Zarządzenie Nr 58 z dnia 29 kwietnia 2016 r., Zarządzenie Nr 198 z dnia 16 października 2014

r., Zarządzenie Nr 103 z dnia 5 lipca 2016 r., Zarządzenie Nr 28 z dnia 11 marca 2013 r., Zarządzenie Nr 57 z dnia 29 kwietnia 2016 r., Zarządzenie Nr 126 z dnia 29 września 2015 r.

W celu systemowej konsolidacji procedur i działań w ramach Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia i Organizacji Pracy - „Systemu Doskonałości Akademickiej” wprowadzono również Księgę Jakości Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (Zarządzenie Nr 104 Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 7 lipca 2016 r. w sprawie ogłoszenia Księgi Jakości Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu), która stanowi o zasadach projektowania i zatwierdzania programów i efektów kształcenia. Na gruncie uczelnianym system projektowania programów i efektów kształcenia oparty jest również o:

- Uchwałę Nr 207 Senatu UMK z dnia 29 listopada 2016 r. zawierająca wytyczne dla rad wydziałów w sprawie warunków, jakim powinny odpowiadać programy kształcenia na studiach wyższych oraz tryb uchwalania programów kształcenia.
- Zarządzenie Nr 166 Rektora UMK z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie opisu przedmiotu w uniwersyteckim katalogu przedmiotów zamieszczonym w systemie USOS.
- Uchwała Nr 32 Senatu UMK z dnia 24 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów wyższych prowadzonych w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu z późn. zm.

Za realizację Uchwały Senatu z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia i Organizacji Pracy w szczególności odpowiadają: rektor, prorektor właściwy ds. kształcenia, uczelniany koordynator ds. jakości kształcenia, analitycy, uczelniana rada ds. jakości kształcenia, dziekani, wydziałowi koordynatorzy ds. jakości kształcenia, koordynatorzy ds. jakości kształcenia pozostałych jednostek organizacyjnych Uniwersytetu, wydziałowe rady ds. jakości kształcenia, rady ds. jakości kształcenia pozostałych jednostek organizacyjnych Uniwersytetu. Zgodnie z postanowieniami w/w Uchwały Senatu w skład systemu wchodzi wydziałowe systemy zapewniania jakości kształcenia, o ile nie są z nim sprzeczne.

W roku akademickim 2012/2013 na Wydziale Sztuk Pięknych stworzono Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia, na który składa się: Komisja ds. Jakości Kształcenia oraz Zespół ds. Efektów Kształcenia, Zespół ds. Programów Kształcenia, Zespół Programowy ds. Współpracy z Podmiotami Zewnętrznymi.

Aktualną podstawę ich funkcjonowania regulują:

- Uchwała nr 2/1/2013 Rady Wydziału Sztuk Pięknych UMK z dnia 5 marca 2013 roku w sprawie utworzenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na Wydziale Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.
- Uchwała nr 88/P/2016 Rady Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 22 listopada 2016 r. w sprawie powołania Komisji ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Sztuk Pięknych na kadencję 2016-2020 (ze zm.)
- Uchwała nr 91/P/2016 Rady Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 22 listopada 2016 r. w sprawie powołania Zespołu

Programowego ds. Współpracy z Podmiotami Zewnętrznymi na Wydziale Sztuk Pięknych na kadencję 2016-2020 (ze zm.)

- Uchwała Nr 90/P/2016 Rady Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 22 listopada 2016 r. w sprawie powołania Zespołu ds. Programów Kształcenia na Wydziale Sztuk Pięknych na kadencję 2016-2020 (ze zm.)
- Uchwała nr 89/P/2016 Rady Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu z dnia 22 listopada 2016 r. w sprawie powołania Zespołu ds. Efektów Kształcenia na Wydziale Sztuk Pięknych na kadencję 2016-2020 (ze zm.)

Szczegółowy tryb i procedury działania poszczególnych komisji i zespołów określają Zarządzenia Dziekana:

- Zarządzenie nr 2/2013 Dziekana Wydziału Sztuk Pięknych UMK z dnia 7 marca 2013 roku (Komisja ds. Jakości Kształcenia)
- Zarządzenie nr 3/2013 Dziekana Wydziału Sztuk Pięknych UMK z dnia 7 marca 2013 roku (Zespół ds. Efektów Kształcenia)
- Zarządzenie nr 4/2013 Dziekana Wydziału Sztuk Pięknych UMK z dnia 7 marca 2013 roku (Zespół Rad Programowych)
- Zarządzenie nr 5/2013 Dziekana Wydziału Sztuk Pięknych UMK z dnia 7 marca 2013 roku (Zespół Programowy ds. Współpracy z Podmiotami Zewnętrznymi).

Ponadto powołano Radę Zewnętrznych Konsultantów Programowych (aktami powołania bądź certyfikatami wydanymi przez Dziekana), tworzącą grono specjalistów (interesariuszy zewnętrznych), działających przy Wydziale Sztuk Pięknych celem doskonalenia i podnoszenia jakości kształcenia.

Elementem systemu oceny i weryfikacji jakości kształcenia są okresowe hospitacje zajęć prowadzone przez kierowników Zakładów. Podczas hospitacji ocenie poddawana jest zgodność treści z programem przedmiotu, zwłaszcza w zakresie realizacji założonych efektów kształcenia oraz dostosowanie wybranych metod dydaktycznych. Hospitacje zajęć odbywają się według planu ustalonego przez Dziekana na dany rok akademicki. Istotnym elementem monitorowania i oceny realizacji zakładanych efektów kształcenia na Uczelni są systemy ankietyzacji, mające na celu uzyskanie opinii studentów, dotyczących oceny osiągniętych efektów kształcenia oraz oceny sposobu ich realizacji po zakończeniu każdego cyklu zajęć dydaktycznych.

Protokoły hospitacji zajęć i wyniki ankiet służą weryfikacji stopnia osiągnięcia założonych efektów kształcenia i są analizowane przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia. Rezultaty opisanych analiz i ocen Wydziałowy Koordynator ds. Jakości Kształcenia przedstawia Radzie Wydziału wraz z propozycją podjęcia działań prowadzących do podniesienia jakości kształcenia.

W odniesieniu do wizytowanego kierunku jedną z najważniejszych form monitorowania stopnia osiągnięcia etapowych efektów kształcenia jest ocena indywidualnych osiągnięć studenta. Egzamin z poszczególnych zajęć odbywają się w formie pisemnej, ustnej lub prezentacji wykonanych prac.

Zarówno w Uczelnianym, jak i Wydziałowym Zespole ds. Jakości Kształcenia reprezentowane są wszystkie grupy interesariuszy wewnętrznych. W Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia, w szczególności w proces projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowy przegląd programu kształcenia, formalnie są wpisani interesariusze zewnętrzni, jednakże system nie działa prawidłowo. Pierwsze spotkanie Rady Zewnętrznych Konsultantów Programowych odbyło się 25 lutego 2013 r. i od tej pory nie odbyło się żadne dodatkowe posiedzenie. Wydział kontaktuje się z członkami rady jedynie w indywidualnym zakresie, przez co nie ma możliwości wspólnej dyskusji na tak ważne tematy jak aktualizacja programów studiów czy efektów kształcenia. Informacje na temat oczekiwań rynku pracy zbierane są głównie w sposób nieformalny. W tym zakresie wpłynęła jedynie jedna uwaga ze strony interesariuszy zewnętrznych (wyrównanie ilości praktyk na poszczególnych specjalnościach konserwatorskich).

Podkreślić jednakże należy wieloaspektową współpracę jednostki z interesariuszami zewnętrznymi, co przekłada się również na jakość realizowanego programu kształcenia. Pracodawcy są fundatorami różnych nagród w konkursach organizowanych dla studentów, zasiadają w kapitułach oceniających, biorą udział w realizacji wspólnych projektów i grantów. Wydział posiada liczne podpisane listy intencyjne, umowy o współpracy, porozumienia i deklaracje. Brakuje w nich jednakże konkretnych zobowiązań dotyczących współpracy w ramach realizacji praktyk zawodowych. Studenci co do zasady samodzielnie poszukują miejsca ich odbywania.

Wdrożony na Wydziale Wewnętrzny System Zapewniania Jakości kształcenia jest kompleksowy, jednakże z uwagi na specyfikę kierunku, indywidualizację kształcenia, wyraźne zorientowanie kształcenia na bezpośredni indywidualny kontakt studentów z kadrami akademickimi w konserwatorskich pracach badawczych - monitorowanie weryfikacji efektów kształcenia, a w konsekwencji programu kształcenia odbywa się na bieżąco i dyskutowane jest na posiedzeniach Rad Wydziału.

W procesie monitorowania stopnia osiągania zakładanych efektów kształcenia w jednostce formalnie uczestniczy Komisja Efektów Kształcenia i Zespół Programów Kształcenia oraz Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia.

Powołano liczne gremia – komisje, rady i zespoły, które de facto nie spotykają się w uporządkowanym, regularnym rytmie i działają w dużej mierze ad hoc, np. w momencie aktualizacji planów i programów studiów z uwagi na konieczność wdrożenia Polskiej Ramy Kwalifikacji (za wyjątkiem Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, która obraduje regularnie). Analiza przedłożonej dokumentacji oraz protokołów spotkań, potwierdzają, iż zadania formalnie wpisane w Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia na Wydziale nie są w praktyce w pełni realizowane. Poszczególne osoby, są członkami licznych gremiów, przez co ich rozróżnienie i kompetencje się rozmywają.

Należy jednakże podkreślić, iż jednostka podejmuje działania mające na celu doskonalenie procesu kształcenia oraz uwzględnia w tym zakresie uwagi interesariuszy wewnętrznych, w szczególności studentów. W opinii studentów obecnych na spotkaniu z Zespołem Oceniającym

Władze Wydziału reagują na zgłaszane uwagi (tak w ankietach, jak i w czasie pracy w ramach posiedzeń poszczególnych komisji i zespołów).

Przykładowymi działaniami na rzecz doskonalenia procesu kształcenia są:

- zmiany dotyczące sposobu prowadzenia zajęć,
- wprowadzenie przedmiotu dotyczącego prawa gospodarczego,
- poszerzenie treści kształcenia z zakresu rzemiosł artystycznych, zgodnie z zainteresowaniami studentów,
- zwiększenie ilości zajęć praktycznych.

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia Jednostki uwzględnia monitorowanie losów zawodowych absolwentów. Wprowadzono ankietę absolwentów (wykonywaną w rok i 3 lata od zakończenia studiów), która następnie analizowana jest przez członków Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Rady Programowej kierunku. Dodatkowo Wydział podejmuje liczne mniej formalne działania, które prowadzą do monitorowania efektów kształcenia oraz losów absolwentów (tj. konferencje tematyczne oraz wykłady i prezentacje absolwentów pracujących w Polsce jak i za granicą). W „Całościowym raporcie działań doskonalących jakość funkcjonowania Wydziału Sztuk Pięknych UMK w roku akademickim 2016/2017, okres od 20 września do 20 grudnia 2017”, opracowanym przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia wskazano rekomendacje działań na podstawie badania losów absolwentów, na podstawie których wprowadzono drobne zmiany w efektach kształcenia.

Wydziałowa strona internetowa zawiera publicznie dostępne informacje dot. działalności jednostki w języku polskim (wersja strony w języku angielskim na dzień wizytacji nie funkcjonuje) niezbędne dla kandydatów, studentów, pracowników oraz przedsiębiorstw i innych podmiotów współpracujących z Wydziałem.

Zamieszczono na niej informacje dotyczące:

1. Wydziału (Opis Wydziału, Historia Wydziału, Strategia, Władze, Administracja, Instytuty, Biblioteka, Jakość kształcenia)
2. Procesu kształcenia studentów (opis oferowanych kierunków, specjalności, kursy i szkolenia, plany studiów).
3. Pracowników naukowo-dydaktycznych (dane teleadresowe pracowników poszczególnych Katedr, informacje nt. dyżurów konsultacyjnych).
4. Działalności naukowej (informacje o toczących się i zakończonych postępowaniach doktorskich i habilitacyjnych).
5. Współpracy z zagranicą (program Erasmus+).

Wydział posiada również:

- wdrożony systemie USOSweb oraz
- fanpage na Facebooku.

Strona internetowa nie dostarcza jednakże wyczerpujących i kompletnych informacji. Należy wskazać, iż w dniu wizytacji brakowało informacji na temat możliwych miejsc odbywania praktyk studenckich, a niektóre zakładki, tj. „Raporty oceny jakości kształcenia” pozostawały niepełne bądź nieaktualne. Strona internetowa Wydziału posiadała również wdrożone

niepoprawne linkowanie, co utrudniało nawigację (odesłanie do uczelnianego systemu zapewniania jakości kształcenia). Brak jest również wskazania aktualnych składów poszczególnych ciał gremialnych (tj. Komisja ds. Jakości Kształcenia). W zakresie systemu zapewniania jakości kształcenia, wiele informacji odnajdziemy na stronie ogólnouczelnianej, jednakże dla pełnej transparentności w części dotyczącej Wydziału powinny się one znaleźć również na stronie internetowej jednostki.

Należy jednak podkreślić, iż Wydział pracuje obecnie nad nową stroną internetową, która pozostanie w zgodności z wymaganiami ogólnouniwersyteckimi oraz dostępna będzie w dwóch wersjach językowych.

Wewnętrzna polityka informacyjna działa poprawnie. Studenci i pracownicy informowani są na bieżąco o wszelkich ważnych kwestiach drogą elektroniczną lub poprzez bezpośrednie spotkania. Ważna część informacji znajduje się również w systemie USOSweb.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Skonstruowany na Wydziale Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia nie określa w sposób przejrzysty i uporządkowany postępowania dotyczącego monitorowania, oceny i doskonalenia programów kształcenia. Nie można mówić o jego pełnej skuteczności. Działania nie są realizowane na bieżąco, mają charakter bardziej interwencyjny.

W Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia, w szczególności w proces projektowania, zatwierdzania, monitorowania i okresowy przegląd programu kształcenia wpisani są interesariusze wewnętrzni, tj. nauczyciele akademicy oraz studenci. W dniu wizytacji brakowało jednakże pełnego głosu przedstawicieli otoczenia społeczno - gospodarczego. W praktyce indywidualne spotkania z interesariuszami nie w pełni spełniają swojej roli. W dniu 11 grudnia 2018 r. czyli po odbytej wizytacji Rada Wydziału Sztuk Pięknych UMK w Toruniu dosłała stosowny dokument potwierdzający podjęcie uchwały (nr 45/DO/2018) formalnie powołującej Radę Interesariuszy Zewnętrznych ds. Programowych oraz konstytuującą regulamin tego gremium. Zgodnie z jego postanowieniami, Rada powinna się zbierać co najmniej raz w roku.

Publiczny dostęp do informacji nie został wpisany w Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia – brak jest wdrożonych procedur dotyczących monitorowania, kompletności i aktualności treści na stronie internetowej. Podczas spotkania z zespołem oceniającym, przedstawiono jednakże nieformalny podział odpowiedzialności w tym zakresie. Wydział powinien możliwie szybko zakończyć prace nad nową stroną internetową, gdyż obecna jest mało czytelna oraz nie jest dostępna w języku angielskim.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. Należy pochylić się nad zagadnieniem skuteczności Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w aspekcie bieżącego monitorowania i oceny

programów kształcenia. Z uwagi na wielkość jednostki, warto rozważyć zmniejszenie liczby powołanych komisji, zespołów. Rozproszenie zadań pomiędzy różne gremia, które na bieżąco nie realizują przypisanych im zadań powoduje brak skuteczności systemu oraz brak analizy wszystkich kluczowych czynników, które mają wpływ na jakość programu kształcenia.

2. Wydział powinien możliwie szybko zakończyć prace nad nową stroną internetową, która zawierać będzie wszystkie kluczowe informacje zarówno dla interesariuszy wewnętrznych, jak i zewnętrznych.

Kryterium 4. Kadra prowadząca proces kształcenia

4.1. Liczba, dorobek naukowy/artystyczny oraz kompetencje dydaktyczne kadry

4.2. Obsada zajęć dydaktycznych

4.3. Rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Zajęcia dydaktyczne na kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki prowadzone są przez nauczycieli akademickich, dla których Wydział Sztuk Pięknych jest podstawowym miejscem pracy. Kierunek ten bazuje więc na własnych zasobach kadrowych co gwarantuje stabilną obsadę zajęć.

W roku akademickim 2018-2019 zajęcia na kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki prowadzi 77 nauczycieli akademickich, w tym 9 osób z tytułem profesora, 22 ze stopniem doktora habilitowanego, 29 doktorów oraz 17 magistrów reprezentujących wszystkie dziedziny nauki i sztuki do których odnoszą się zakładane dla kierunku efekty kształcenia. Są to następujące dziedziny i dyscypliny:

- pracownicy z tytułem profesora (9): dziedzina sztuk plastycznych, dyscyplina konserwacja i restauracja dzieł sztuki (6), dziedzina sztuk plastycznych dyscyplina sztuki piękne (1), dziedzina nauk fizycznych dyscyplina fizyka (1), dziedzina nauk o Ziemi dyscyplina geologia (1),

- pracownicy z tytułem doktora habilitowanego (22): dziedzina sztuk plastycznych, dyscyplina konserwacja i restauracja dzieł sztuki (9), dziedzina nauk humanistycznych, dyscyplina nauki o sztuce (6), dziedzina sztuk plastycznych dyscyplina sztuki piękne (4), dziedzina nauk fizycznych dyscyplina fizyka (1), dziedzina nauk humanistycznych dyscyplina historia (1), dziedzina nauki humanistyczne dyscyplina filozofia (1),

- pracownicy z tytułem doktora (29): dziedzina sztuk plastycznych, dyscyplina konserwacja i restauracja dzieł sztuki (15), dziedzina nauk humanistycznych, dyscyplina nauki o sztuce (4), dziedzina sztuk plastycznych dyscyplina sztuki piękne (6), dziedzina nauk chemicznych dyscyplina chemia (2), dziedzina nauk prawnych dyscyplina prawo (1), dziedzina nauk biologicznych dyscyplina biologia (1),

- pracownicy z tytułem magistra (17): dziedzina sztuk plastycznych, dyscyplina konserwacja i restauracja dzieł sztuki (10), dziedzina nauk humanistycznych, dyscyplina nauki o sztuce (4), dziedzina sztuk plastycznych dyscyplina sztuki piękne (2), dziedzina nauk matematycznych dyscyplina informatyka (1).

Zespół oceniający uznał, że posiadane tytuły i stopnie naukowe, tytuły zawodowe, wskazana liczebność kadry prowadzącej zajęcia na kierunku (77 nauczycieli akademickich), w stosunku do liczby studentów (192 studentów) gwarantuje prawidłową realizację zajęć.

Dorobek naukowy nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki obejmuje wysoko punktowane publikacje indywidualne lub zespołowe w czasopismach umieszczanych na Liście Filadelfijskiej, niejednokrotnie nagradzane stypendiami Rektora (wykazano w Raporcie Samooceny 18 pozycji z wysokim Impact Factor, zał. 1.2.c). Przykładem może być artykuł pt.: „Assessment of air-gap membrane distillation with hydrophobic porous membranes utilized for damaged paintings humidification” zamieszczony w *Journal of Membrane Science* (2017 r.), IF ISI 6,578, punktacja ministerstwa 45.000 lub kolejny: „Using optical coherence tomography to reveal the hidden history of The Landsdowne Virgin of the Yarnwinder by Leonardo da Vinci and studio” zamieszczony w *Angewandte Chemie: A journal of the Gesellschaft Deutscher Chemiker. International Edition* (2018 r.), IF ISI 12.102, punktacja ministerstwa 45.000.

Wśród artykułów na uwagę zasługują także: „Zastosowanie celulozy do uzupełniania ubytków w papierowych podłożach fotografii jednowarstwowych” zamieszczony w *Przeglądzie Papierniczym*, (2018, t. 74, nr 9), “Zachować przeszłość dla przyszłości. Etyczne i metodologiczne decyzje w projektach konserwacji –restauracji inkunabułów i starych druków”, *Bibliotheca Nostra, Śląski Kwartalnik Naukowy*, nr 1 (47) 2017, s. 33-54, czy też “Fungi in fox spots of a drawing by Leon Wyczółkowski”, *Restaurator, International Journal for the Preservation of Library and Archival Material*, 2014, vol. 35, s.159-180 oraz „Comparative Studies on Masonry Bricks and Bedding Mortars of the Fortress Masonry of The Teutonic Order State in Prussia: Malbork, Toruń, and Radzyń Chełmiński Castle”, 13th International Congress on Deterioration and Conservation of Stone, Paisley, Scotland, 6-10.09.2016.

Kadra dydaktyczna w swym dorobku posiada także takie publikacje jak: „Pielęgnacja świątyni i innych zabytków. Książka nie tylko dla księży”, Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń 2014, a także „Konserwacja zapobiegawcza: ewaluacje warunków i zagrożeń trwania zbiorów, prezentacja metody na przykładzie kolekcji malarskich dekoracji teatralnych”, *Biuletyn Informacyjny Konserwatorów Dzieł Sztuki*, Vol. 21 no. 1, 2016, s. 130-140 oraz „Metodyczne aspekty transferu profili glebowych w rezerwacie Genius loci”, *Fontes Archaeologici Posnanienses, Annales Musei Archaeologici Posnaniensis, Muzeum Archeologiczne w Poznaniu*, Vol. 49, Poznań 2013, s. 329-342.

Na szczególną uwagę zasługuje wydany na UMK skrypt dla studentów pt. „Zabytki kamienne i metalowe, ich niszczenie i konserwacja profilaktyczna”, wykorzystywany przez studentów i absolwentów zajmujących się konserwacją dzieł sztuki, głównie kamiennej, metalowej i ceramiki. Jest to kompendium specjalistycznej wiedzy, opracowany na bazie kilkudziesięcioletnich doświadczeń pracowników kierunku.

Nauczyciele akademicy ocenianego kierunku są także autorami unikatowego skryptu dla studentów dotyczącego konserwacji sztuki nowoczesnej i współczesnej pt: „Wybrane zagadnienia konserwacji i restauracji sztuki nowoczesnej”, opracowanego w ramach projektu: Grant FSS/2008/V/D5/W/0030.

Wśród licznych realizacji prac konserwatorskich i restauratorskich można wyróżnić: konserwację i restaurację manuskrytu: GRADUALE DE TEMPORE ET DE SANCTIS z lat

1347-1378, ze zbiorów Biblioteki Seminarium Duchownego w Pelplinie (Toruń 2015-2016); „Prace konserwatorsko-restauratorskie przy reliktach budowli płacowo-sakralnej na Ostrowie Lednickim w latach 2009-2010”, opublikowane w Wielkopolskim Biuletynie Konserwatorskim, tom VI/2015, Poznań 2015, s. 33-38; Konserwacja okien witrażowych i gomółkowych z zespołu zamkowego w Osiecznej (2017); prace przy gotyckich, renesansowych i barokowych malowidłach ściennych na różnych podłożach w kościele p.w. Świętego Tomasza Apostoła w Nowym Mieście Lubawskim.

Kadra dydaktyczna prowadzi też różnego rodzaju prace badawcze, projektowe, ekspertyzy, czy wystawia opinie. Prezentowane są one w ramach konferencji krajowych i zagranicznych i publikacji w czasopiśmie o zasięgu krajowym oraz zagranicznym.

Pracownicy zdobywają granty z różnych źródeł. Często są to rozbudowane, wieloletnie projekty, wysoko finansowane, indywidualne lub zespołowe, w ramach współpracy z innymi instytucjami naukowymi. Wyróżnić należy między innymi „Bałkańsko-Egejski Projekt Dendrochronologiczny: „Zastosowanie dendrochronologii w badaniach cywilizacji Europy Pd.-Wsch. i wschodniego Śródziemnomorza” z programu Maestro 8 (NCN, lata 2017-2022), czy finansowany przez Narodowy Program Rozwoju Humanistyki „Dziedzictwo kulturowe - poszukiwanie nowoczesnych środków i metod konserwacji drewna zabytkowego” (2016-2019), a także grant pozyskany z programu Horyzont 2020 pt. „IPERION CH - Integrated Platform for the European Research Infrastructure ON Cultural Heritage”. Od roku 2015 (do 2019) realizowane są badania „Diagnostic strategies for assessment of stone consolidation” w międzynarodowym zespole w ramach projektu IPERION CH. Partnerem w tym projekcie jest ICNT, Wydział Fizyki oraz Wydział Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu bądź Imagerie scientifique, analyse des prélèvements et rapport concernant deux peintures murales d'Eugène Delacroix de la chapelle des Saints Anges à l'église Saint Sulpice, Paris (Konserwatorskie badania nieinwazyjne dwóch malowideł ściennych Eugène Delacroix: Walka Jakuba z aniołem oraz Wypędzenie Heliodora ze świątyni z kaplicy Aniołów kościoła św. Sulpicjusza w Paryżu), Paryż-Toruń 2016.

Kadra dydaktyczna prowadząca pracownie artystyczne w ramach badań statutowych zrealizowała wystawy rysunku i malarstwa pt. „Spojrzenia”, w Galerii Zamek w Szczecinku (2016 r.). Ponadto zrealizowano program „Krajobraz” (malarstwo a fotografia) i „Portret”.

W ciągu ostatnich lat prace poplenerowe były eksponowane na wystawach, np. w Kalwarii Zebrzydowskiej w 2015 i 2017 r., w Domu Kultury w Kalwarii Zebrzydowskiej, jak i w Galerii Forum w Toruniu. Ponadto pracownicy dydaktyczni wraz ze studentami brali udział w plenerze „Architektura i pejzaż Florencji” czego efektem były wystawy w Auditorium al Duomo we Florencji oraz w Dworze Artusa w Toruniu, 2017 i 2018. Pracownicy biorą także udział w wystawach krajowych i zagranicznych, np.: „Ad Honorem Cyrilu a Metody” - Międzynarodowy Plener Malarski, Galeria Miejska, Spiskie Podhradie, Słowacja (2013), czy w Międzynarodowym Biennale Miniatury, 2014 r.

Przedstawiony bogaty i zróżnicowany dorobek naukowo-artystyczny, a także konserwatorski i restauratorski kadry prowadzącej zajęcia na ocenianym kierunku zapewnia możliwości osiągnięcia przez studentów wszystkich zakładanych efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku.

Kompetencje dydaktyczne kadry są związane z doświadczeniem pozyskiwanym w trakcie szeregu realizacji konserwatorskich i restauratorskich, w których uczestniczą pracownicy prowadzący zajęcia na kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki.

W opinii Zespołu Oceniającego wszystkie hospitowane zajęcia były prowadzone zgodnie z planem studiów oraz tematyką mającą swoje rozwinięcie w kartach przedmiotów (dostępnych dla studentów poprzez system USOS). Zajęcia były prowadzone na bardzo wysokim poziomie, z zastosowaniem sprawdzonych metod i wysokiej klasy urządzeń badawczych, a przedstawione rezultaty prac potwierdziły wysoką jakość kształcenia.

Intencją władz Wydziału Sztuk Pięknych jest, aby zajęcia dydaktyczne na kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki były obsadzone zgodnie z dorobkiem naukowym i kompetencjami dydaktycznymi nauczycieli akademickich. Na ocenianym kierunku kadra dydaktyczna sprawnie łączy działalność dydaktyczną z działalnością naukowo-badawczą, co studentom kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki zapewnia kształcenie w oparciu o najbardziej aktualną literaturę oraz najnowsze osiągnięcia teorii i rozwiązań praktycznych.

Kierownicy poszczególnych Zakładów dokonują przyporządkowania nauczycieli do prowadzenia przedmiotów, jednocześnie dbając o zapewnienie im odpowiedniej liczby godzin. Pracownicy dydaktyczni są zatrudnieni do realizacji poszczególnych zajęć zgodnie ze swoimi dorobkiem naukowym, wiedzą oraz zainteresowaniami konserwatorskimi i restauratorskimi. Kompetencje kadry dydaktycznej są zgodne z zakładanymi dla kierunku efektami kształcenia i treściami modułów zajęć, oraz dyscyplinami naukowymi lub artystycznymi, z którymi prowadzone zajęcia są powiązane.

W celu uatrakcyjnienia oferty dydaktycznej, niektóre z zajęć prowadzone są przez praktyków spoza środowiska akademickiego, którzy wykonują je w ramach umów cywilno-prawnych.

W programach studiów znajdują się także przedmioty realizowane przez nauczycieli akademickich innych wydziałów Uniwersytetu (takie jak np.: historia filozofii z elementami estetyki, podstawy prawa gospodarczego, nauki o archiwaliach, historia książki, drukarstwa i bibliotek, historia sztuki różnych epok), posiadających odpowiedni dorobek naukowy i przygotowanie do ich prowadzenia.

Zespół oceniający uznał, że doświadczenie i wiedza nauczycieli akademickich są podstawą do nauki studentów kompetencji artystycznych i naukowych. Studenci włączani są w projekty badawcze, na przykład w badania malowidła ściennego Eugène Delacroix „Pieta z kościoła Najświętszego Sakramentu św. Dionizego z Kaplicy św. Genowefy w Paryżu”.

Kadra dydaktyczna prowadząca zajęcia na ocenianym kierunku przygotowuje studentów do rozpoznawania i świadomego odtwarzania stylu poddanego konserwacji dzieła, do poznania tradycyjnych i nowych technik oraz zdobycia niezbędnej wiedzy wykorzystywanej w pracach związanych z konserwacją i restauracją dzieł sztuki.

Dzięki udziałowi w licznych warsztatach naukowych, kadra zdobywa najnowszą wiedzę, ale i innowacyjne pomoce naukowe. Przykładowo można wskazać na warsztaty pt. „Cleaning of Acrylic Painted Surfaces” w Getty Conservation Institute (USA), które dotyczyły oczyszczania wrażliwych na wodę powierzchni malarskich, 2017 r czy też międzynarodowe warsztaty prowadzone przez profesora z Norwegian University of Science and Technology, Trondheim (2015).

Podstawowym celem polityki rozwoju i doskonalenia nauczycieli akademickich jest realizacja założeń wynikających ze Strategii Uczelni, a w szczególności: uzyskanie statusu uczelni badawczej, z czym wiąże się zapewnienie wysokich kwalifikacji naukowych i dydaktycznych nauczycieli akademickich pracujących na ocenianym kierunku.

Polityka kadrowa Wydziału Sztuk Pięknych prowadzona jest zgodnie z następującymi uchwałami Senatu Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu:

1. Uchwałą Nr 9 z dnia 22 stycznia 2013 r. w sprawie polityki osobowej oraz zasad i trybu zatrudniania nauczycieli akademickich na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, z późn.zm.
2. Uchwałą nr 217 z dnia 20 grudnia 2016 r. w sprawie wytycznych służących ustaleniu kryteriów oceny działalności naukowej nauczycieli akademickich oraz zasad wynagradzania nauczycieli akademickich za publikacje artykułów naukowych.
3. Uchwałą nr 42 z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie kryteriów oceny działalności naukowej obowiązujących przy ocenie okresowej nauczycieli akademickich na poszczególnych stanowiskach oraz obowiązujących nauczycieli akademickich ubiegających się o zatrudnienie na określonym stanowisku w ramach awansu zawodowego.

Szczególnie ważny jest dokument z dnia 25.04.2017 (Załącznik nr 15 do uchwały Nr 52 Senatu UMK), dotyczący kryteriów oceny działalności naukowej, artystycznej oraz konserwatorskiej i restauratorskiej pracowników Wydziału Sztuk Pięknych UMK obowiązujących przy ubieganiu się o awans zawodowy oraz przy ocenie okresowej nauczycieli akademickich. W dokumencie tym ustalone są progi i kryteria oceny działalności naukowej obowiązujące przy ocenie okresowej nauczycieli akademickich na poszczególnych stanowiskach i ubiegających się o zatrudnienie na określonym stanowisku w ramach awansu zawodowego.

Wszystkie wyżej wymienione dokumenty określają wytyczne dotyczące ustalenia kryteriów oceny działalności naukowej nauczycieli akademickich na stanowiskach naukowych i naukowo-dydaktycznych dokonywanej w trakcie okresowej oceny nauczycieli akademickich oraz w trakcie procedury zatrudniania lub awansu zawodowego nauczycieli akademickich. Ponadto określają zasady przyznawania gratyfikacji finansowych pracownikom Uniwersytetu za publikacje artykułów naukowych w najwyżej punktowanych czasopismach naukowych. Kryteria oceny pracowników naukowo-dydaktycznych dotyczą w szczególności: osiągnięć naukowych, których wyniki zostały opublikowane w formie artykułów w renomowanych czasopismach naukowych lub w formie monografii naukowych; zdolności pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na prowadzenie badań naukowych. W celu wspierania prowadzonych przez pracowników Uniwersytetu krajowych i międzynarodowych badań naukowych oraz ich dążenia do osiągnięcia doskonałości akademickiej, Rektor przyznaje autorom najwyżej punktowanych, afiliowanych w Uniwersytecie, publikacji w periodykach naukowych jednorazowe stypendia z własnego funduszu stypendialnego. Prowadzona polityka kadrowa Wydziału stymuluje rozwój naukowy i dydaktyczny nauczycieli, zarówno w aspekcie finansowym (dodatki i nagrody Rektora i Dziekana), jak i niefinansowym (publiczne docenianie osiągnięć naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych, motywowanie indywidualne, urlopy naukowe). Dla młodych pracowników jest oferowana specjalna pula grantów badawczych. Na kierunku funkcjonuje zatwierdzony przez Senat sformalizowany

system ocen pracowniczych służący realizacji misji jednostki oraz osiągnięciu pożądanego poziomu rozwoju zawodowego zatrudnionej kadry. Przeprowadzana jest ocena bieżąca i okresowa. Bieżąca ocena nauczycieli akademickich jest prowadzona przez bezpośrednich przełożonych (kierowników katedr). Formalne okresowe oceny pracowników odbywają się z reguły co 2 lata. Przy ocenie pracownika brane są pod uwagę różne aspekty, np.: działalność naukowo-badawcza (w tym m.in.: udokumentowany dorobek naukowy wraz z jego oceną parametryczną przygotowaną przez Sekcję Bibliografii Publikacji Pracowników UMK i Analiz Bibliometrycznych w Bibliotece Głównej UMK w Toruniu), czy realizowane w okresie oceny projekty badawcze. Proces hospitacji w ocenie Zespołu Oceniającego jest realizowany i weryfikowany prawidłowo i pozytywnie wpływa na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku.

Ważnym elementem systemu ocen są oceny studentów. Zasady ocen jakości kształcenia przez studentów zawarte są w Zarządzeniu Rektora UMK nr 60 z dnia 7.04.2014 r. w sprawie procedury oceny zajęć dydaktycznych w UMK w Toruniu. Anonimowe badania ankietowe studentów są prowadzone systematycznie, w każdym semestrze za pośrednictwem systemu USOS.

W ramach wspierania i motywowania kadry naukowej pracownicy zakładów uczestniczą w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych oraz warsztatach, np.: Care and Conservation of Manuscripts w Kopenhadze, 13-15.04.2016, XIII Kongres IADA International Association of Book and Paper Conservators, Berlin 12 – 16.10.2015, czy też kursach: Conservation of Japanese Art Objects on Paper and Silk, National Research Institute for Cultural Properties, Tokyo, National Institutes for Cultural Heritage, Berlin, 6-8.07.2016.

Pracownicy motywowani są do rozwoju artystycznego i naukowego poprzez przyznawanie dodatków finansowych i nagród za wyróżniające się i wybitne osiągnięcia. Cała kadra zakładów zobowiązana jest do podnoszenia swoich kompetencji dydaktycznych poprzez kursy krajowe i zagraniczne, działalność konserwatorską i restauratorską, artystyczną i badawczą. Odzwierciedleniem aktywności naukowej, artystycznej, konserwatorskiej pracowników są otrzymywane przez nich liczne nagrody indywidualne i zespołowe. W latach 2013-2017 pracownicy kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki otrzymali w sumie 15 nagród i wyróżnień za osiągnięcia naukowe lub dydaktyczne (szczegółowy wykaz zamieszczono w zał. 4.3.a. do Raportu Samooceny). Zespół oceniający uznał, że wszyscy nauczyciele akademicy sukcesywnie podnoszą swoje kwalifikacje, uzyskując kolejne stopnie i tytuły naukowe

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

W opinii Zespołu Oceniającego na kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki prowadzi zajęcia liczna, doświadczona kadra naukowo-dydaktyczna. Obsada zajęć dydaktycznych jest prawidłowa. Poszczególni nauczyciele akademicy prowadzą zajęcia zgodnie z reprezentowanymi przez nich dziedzinami nauki i sztuki. Posiadają oni znaczący dorobek w dziedzinie sztuk plastycznych, w tym w dyscyplinach konserwacja i restauracja dzieł sztuki oraz sztuki piękne, potwierdzony uzyskaniem najwyższej oceny parametrycznej A+. Są oni znani z osiągnięć dydaktycznych i wielu działań społecznych na rzecz ochrony dziedzictwa narodowego, aktywnie uczestniczą w konsultacjach w zakresie reprezentowanych dyscyplin – oceniają jako rzeczoznawcy realizacje konserwatorskie i restauratorskie, wyznaczają nowe

tendencje i metody postępowania, badają i proponują nowe rozwiązania związane z szeroko rozumianą ochroną zabytków. Pełnią prestiżowe i odpowiedzialne funkcje w organizacjach konserwatorskich i restauratorskich oraz należą do takich organizacji jak ICOMOS, ICOM, IPH (International Association of Paper Historians), IADA (Internationale Arbeitsgemeinschaft der Archiv-, Bibliotheks- und Graphikrestauratoren) ponadto (IIC) International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works, Permanent Scientific Committee – Deterioration and Conservation of Stone oraz INCCA International Network For The Conservation of Contemporary Art) oraz uczestniczą w wielu projektach finansowanych przez NCN czy Unię Europejską.

Analiza przedstawionej pełnej dokumentacji pozwala na stwierdzenie, że struktura kwalifikacji kadry umożliwia w pełni osiągnięcie założonych celów realizacji programów i efektów kształcenia.

Należy podkreślić, że część kadry mająca znaczący dorobek naukowy w innych dziedzinach czy dyscyplinach, który uzupełnia realizację programu interdyscyplinarnego kształcenia studentów kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki jest niezbędna do osiągnięcia wymaganych celów i efektów kształcenia zapisanych w programie kształcenia.

Przekłada się to na wiele spektakularnych projektów realizowanych przez pracowników pracujących indywidualnie lub w zespołach, także międzynarodowych. Wszystkie, bez wyjątku wyjazdy naukowe są wspierane przez władze Wydziału i Uczelni.

Wyniki prowadzonych badań własnych i statutowych są wykorzystywane w procesie nauczania i pozwalają na stały rozwój jednostki. Na szczególne podkreślenie zasługują prace z zakresu profilaktyki i konserwacji dużych zbiorów zabytków dawnych, ale i współczesnych, gdzie ta część działalności dydaktycznej i naukowo-badawczej rozwija się szczególnie dynamicznie.

Polityka kadrowa na kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki jest realizowana zgodnie z planami rozwojowymi kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki. Jej celem jest utrzymanie właściwego poziomu kształcenia studentów zgodnie z przyjętymi standardami kształcenia. Władze Wydziału dążą do tego, aby zachowywana była równowaga w zatrudnianiu kompetentnych naukowców – jednocześnie posiadających bogatą praktykę zawodową, doświadczenie badawcze oraz czynnych konserwatorów-restauratorów i artystów o uznanym dorobku. Przestrzegane są zasady zatrudniania pracowników gwarantujących podejmowanie stałej aktywności naukowej i artystycznej. Przy ich zatrudnianiu obowiązują zasady konkursowe, w których stosuje się jasno zdefiniowane kryteria.

System wspierania kadry na Wydziale odbywa się głównie poprzez środki na badania własne. Środki te pozostają w gestii Rektora i są przez niego kierowane na finansowanie badań naukowych lub prac rozwojowych, służących rozwojowi kadry naukowej oraz specjalności naukowej jednostki.

Stwierdzono jednoznacznie, że władze Wydziału Sztuk Pięknych dbają o prawidłowy dobór nauczycieli akademickich. Stale kreują warunki motywujące ich do rozpoznawania potrzeb rozwojowych i wszechstronnego doskonalenia. Na Wydziale Sztuk Pięknych kadra ma więc zapewniony stały rozwój. Pracownicy podczas spotkania z Zespołem oceniającym nie wskazywali na problemy dotyczące przebiegu awansu zawodowego.

Na Wydziale Sztuk Pięknych prowadzona jest także kompleksowa i wieloaspektowa ocena działalności naukowej i dydaktycznej nauczycieli akademickich, zgodnie z obowiązującymi w

jednostce i na Uczelni przepisami. W ocenie biorą też udział studenci, a wyniki analizy ich ocen brana jest pod uwagę w celu doskonalenia jakości pracy pracowników ocenianego kierunku. Studenci cenią sobie bardziej możliwość składania uwag nauczycielom akademickim w kontaktach bezpośrednich, poza systemem ankietowym.

Dobre praktyki

Zalecenia

Kryterium 5. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Współpraca władz wizytowanego kierunku z interesariuszami zewnętrznymi opiera się na wzajemnie wypracowanych relacjach, których początek sięga lat 50-tych. Wymaga tego specyfika kształcenia na wizytowanym kierunku, która charakteryzuje się przenikaniem problemów naukowo-badawczych z praktycznymi aspektami realizowanych prac konserwatorskich. Przyjęta koncepcja kształcenia w sposób naturalny obliguje jednostkę do współpracy z otoczeniem społeczno gospodarczym. W celu realizacji programu dydaktycznego jednostka pozyskuje wiele cennych zabytków kultury materialnej wymagających ochrony konserwatorskiej. W ramach prowadzonych zajęć dydaktycznych poddawane są one badaniom i zabiegom konserwatorskim wykonywanym przez studentów pod kierunkiem nauczycieli akademickich, a także przez samych nauczycieli akademickich w ramach działalności statutowej i realizowanych projektów badawczych. Obiekty pochodzą z instytucji współpracujących z jednostką np. z Muzeum Narodowego w Poznaniu, Muzeum Narodowego w Gdańsku, Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, Muzeum Okręgowego w Toruniu, Muzeum Diecezjalnego w Pelplinie, Muzeum Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Muzeum Narodowego w Szczecinie, Muzeum Diecezjalnego w Poznaniu, Muzeum Zamoyskich w Kozłowie, Muzeum Zamkowego w Malborku, Muzeum Lubelskiego w Lublinie, Muzeum Narodowego w Szreniawie, Muzeum Wojska Polskiego, Muzeum Marynarki Wojennej w Gdyni, oraz wielu kościołów różnych wyznań i osób prywatnych. Różnorodność źródeł pochodzenia obiektów służących dydaktyce pozwala na zapoznanie studentów z szerokim wachlarzem problematyki konserwatorskiej.

Podczas wizytacji Zespołu oceniającego miało miejsce spotkanie z interesariuszami zewnętrznymi stale współpracującymi z jednostką. Na spotkaniu obecni byli: Miejski Konserwator Zabytków, Wojewódzki Konserwator Zabytków, wiceprezes CHAIRCONCEPT lider "Klastra Grupa Meblowa Horeca" oraz właściciel firmy P.H. BLIK. Przybyłe osoby omówiły zakres prowadzonej współpracy, w tym możliwość odbywania przez studentów praktyk zawodowych. Spotkanie było także okazją do dyskusji dotyczącej podniesienia społecznych kompetencji studentów. Przybyli interesariusze zewnętrznymi zasugerowali władzom

Wydziału potrzebę wprowadzenia większej liczby zadań wymagających pracy zespołowej. Spotkanie to potwierdziło, że przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych stanowią ważną grupę w procesie określania i weryfikacji efektów kształcenia dla wizytowanego kierunku. Ponadto jednostka otrzymuje wsparcie otoczenia społeczno-gospodarczego poprzez pomoc przy zakupie specjalistycznych materiałów i sprzętu wpływającego na proces kształcenia. Jednostka współpracuje także z następującymi podmiotami prywatnymi: „Restauro” Sp. z o.o., Buszrem S.A., Youartme Sp. z o.o., SiltenTerbud Sp. z o.o., Atlas Sp. z o.o., Fundacja Sztuki Polskiej ING.

Działania Wydziału Sztuk Pięknych w tym współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym i naukowo-badawczym zostały zauważone i jednostkę uhonorowano Polską Nagrodą Innowacyjności 2016, oraz Polską Nagrodą Innowacyjności 2017 w kategorii Uczelnie. Podstawą przyznania nagrody była działalność jednostki, zwłaszcza współpraca z przedsiębiorstwami i działania na rzecz komercjalizacji badań naukowych, ze szczególnym uwzględnieniem realizacji projektu pt. "Wielomodułowe interdyscyplinarne badania nieniszczące obiektów architektury na przykładzie gotyckich kamienic mieszczańskich w Toruniu" w 2016. Tytuł ten przyznawany jest najbardziej innowacyjnym oraz kreatywnym uczelniom, instytutom, firmom i instytucjom działającym w Polsce, których praca badawczo-rozwojowa znajduje zastosowanie w różnych gałęziach gospodarki, przyczyniając się do jej rozwoju.

W roku 2017 Wydział Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu uzyskał kolejną nagrodę. Tym razem Polską Nagrodę Inteligentnego Rozwoju. Została ona wręczona podczas II Forum Inteligentnego Rozwoju, którego celem jest rozwijanie współpracy między biznesem, samorządem i nauką, czyli trzema gałęziami na których opiera się polska innowacyjna gospodarka.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

W opinii Zespołu Oceniającego PKA współpraca kierunku z otoczeniem społeczno-gospodarczym w procesie kształcenia zasługuje na uwagę, chociażby ze względu na dużą liczbę firm i instytucji, z którymi jednostka współpracuje.

Zespół oceniający PKA uznał, że jednostka współpracuje z otoczeniem społeczno-gospodarczym i badawczym w celu przeprowadzania badań i realizacji zabiegów konserwatorskich. Współpraca ta ma bezpośredni wpływ na program i realizację procesu kształcenia na ocenianym kierunku. Jednostka pozyskuje obiekty konserwatorskie bezpośrednio od podmiotów zewnętrznych, umożliwiając studentom przeprowadzanie prac konserwatorskich na oryginalnych dziełach sztuki. Przebieg prac odbywa się we współpracy ze zleceniodawcą i pod opieką nauczyciela akademickiego, a rezultat końcowy musi być często zaakceptowany przez zewnętrzną Komisję konserwatorską. Tak zorganizowana współpraca zapewnia osiąganie przez studentów zakładanych efektów kształcenia i ma wpływ na działalność naukową jednostki w dziedzinie związanej z ocenianym kierunkiem.

W wyniku identyfikacji mocnych stron na wizytowanym kierunku należy podkreślić, że współpraca jednostki z przedsiębiorstwami i prowadzone działania komercjalizujące badania naukowe zostały docenione poprzez uhonorowanie Polską Nagrodą Innowacyjności 2016, Polską Nagrodą Innowacyjności 2017 w kategorii Uczelnie, oraz Polską Nagrodą Inteligentnego Rozwoju 2017. Należy zaznaczyć, że nagrody te są wynikiem intensywnej współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Dobre praktyki

Dobłą praktyką jest realizacja zadań semestralnych i prac dyplomowych we współpracy z otoczeniem społeczno gospodarczym oraz przy udziale przyszłych potencjalnych pracodawców.

Zalecenia

Kryterium 6. Umiejdzynarodowienie procesu kształcenia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

W roku 2017 jednostka wdrożyła Strategię Umiejdzynarodowienia Wydziału Sztuk Pięknych w latach 2017-2020, wynikającą z sytuacji zewnętrznej i wewnętrznej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika oraz Wydziału Sztuk Pięknych, w tym wysokiej konkurencji międzyuczelnianej na rynku krajowym i zagranicznym, a także zmniejszeniem liczby kandydatów na studia. Strategia ta wpisuje się w misję jednostki mającą na celu zapewnienie wysokiej jakości prowadzonych badań naukowych i działalności artystycznej oraz zdobycie przez studentów nowoczesnego wykształcenia. Do osiągnięcia tych celów powołano m.in. Wydziałowego Koordynatora Programów Międzynarodowych, który pomaga pracownikom i studentom w organizacji wyjazdów zagranicznych w ramach programu Erasmus+. Studenci kwalifikowani do wyjazdów muszą posługiwać się znajomością języka angielskiego na poziomie minimum B2. W zespole oceniających znajduje się także przedstawiciel studentów.

Możliwości wyjazdów są ogłaszane na stronie Wydziału, na portalach społecznościowych i na tablicach ogłoszeń. Ponadto informacje na ten temat są prezentowane podczas zajęć ze studentami, na szkoleniach dla studentów I roku, podczas spotkań z przedstawicielami samorządu i organizacji studenckich, a także podczas dnia promocji Programu Erasmus+ czyli na „Erasmus Day”.

Studenci wizytowanego kierunku mogą uczestniczyć w zajęciach z języka obcego przez trzy lata studiów i mają zapewnioną możliwość wyboru lektoratów. Przed zapisaniem na zajęcia jest możliwość wypełnienia testu poziomującego, który sugeruje na jaki poziom zajęć powinien zapisać się student. Niestety, zdaniem studentów, ze względu na zbyt małą liczbę osób, uczelnia nie proponuje zajęć na różnych poziomach znajomości języka obcego. Studenci w trakcie zajęć z języka obcego, mają możliwość poznania specjalistycznego słownictwa, związanego z kierunkiem studiów.

Studenci zagraniczni odbywający na Wydziale część studiów w ramach wymiany ERASMUS+ otrzymują wsparcie Mentora – studenta Wydziału, a także pracowników Działu Współpracy Międzynarodowej.

Studenci mają również możliwości wyjazdów na praktyki studenckie i absolwenckie w ramach Programu Erasmus+ do państw członkowskich Unii Europejskiej, 3 krajów EOG (Islandia, Lichtenstein, Norwegia) i 2 krajów kandydujących (Turcja, była Republika Jugosławii Macedonia).

Proces kształcenia na ocenianym kierunku jest konfrontowany z obecnymi tendencjami w międzynarodowych programach kształcenia wiodących uczelni zrzeszonych w European Network for Conservation-Restoration Education (ENCoRe). W ramach cyklicznych konferencji ENCoRe pracownicy ocenianego kierunku wymieniają się doświadczeniami i spostrzeżeniami z pracownikami naukowo-dydaktycznymi pozostałych uczelni konserwatorskich w Europie. W konferencjach w Liege (2014), Cambridge (2016) i w Turynie (2018) brali udział studenci, jak i pracownicy kierunku (Turyn 2018).

W programie studiów popularnością cieszy się wykład otwarty, w ramach zajęć do wyboru pt. „Matters of Contemporary art and the process of conservation”, dotyczący zagadnień konserwatorskich dzieł sztuki nowoczesnej, prowadzony w języku angielskim. Inne wykłady, ćwiczenia, czy konwersatoria są dostępne dla studentów w ramach wykładów ogólnouniwersyteckich realizowanych na Wydziale Sztuk Pięknych (zagadnienia związane z historią sztuki), ale i na innych wydziałach (zwłaszcza na Wydziale Humanistycznym i Nauk Historycznych), gdzie obszerna oferta zajęć w języku obcym (j. angielski, niemiecki, włoski) niewątpliwie może zainteresować także studentów ocenianego kierunku. Ze względu na wzrastającą liczbę obcojęzycznych studentów i stażystów, rozważane jest rozszerzenie oferty dydaktycznej i zwiększenie ilości zajęć prowadzonych w języku angielskim. Już teraz prowadzone są zajęcia w Dyplomowej Pracowni Konserwacji Malarstwa i Rzeźby Polichromowanej dla 4-6 roku umożliwiającej studiowanie polskim studentom w języku angielskim. W pracowni tej mogą studiować także studenci z zagranicy. W latach 2014-17 z oferty tej skorzystało m.in. dwoje słuchaczy z Japonii.

W ramach zajęć prowadzonych dla studiów doktoranckich i podyplomowych, studenci Wydziału Sztuk Pięknych mogą uczestniczyć w zajęciach z przedmiotu: „The Matter of Colour in Art Material aspects of visual characterisation of painted works of art” w ramach projektu Acedemia Copernicana.

Jak wspomniano wyżej, w ramach mobilności kadry w ramach programu Erasmus+ ale i Leonardo da Vinci, pracownicy i studenci chętnie korzystają z możliwości kształcenia oraz odbycia staży na uczelniach zagranicznych. W latach 2015-2018 wyjechało aż ok. 40 studentów a na kierunek Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki przyjeżdżali studenci m.in. z Turcji, Mongolii i Czech.

Studenci ocenianego kierunku realizują również staże zagraniczne. Najlepszy student Wydziału za rok akademicki 2017/18 i jednocześnie najlepszy student UMK, w roku akademickim 2017/18 wziął udział w dwóch zagranicznych stypendiach w ramach programu Erasmus+ (Bundesanstalt für Materialforschung und prüfung i Ägyptisches Museum und Papyrussammlung, Berlin), gdzie szkolił się z prowadzenia niezwykle interesujących i unikatowych oraz odkrywczych badań zabytków z zastosowaniem nowoczesnych technologii oraz konserwacji i restauracji starożytnych i wczesnośredniowiecznych papirusów a wyniki

jego prac zostały przez niego opublikowane. Z kolei w 2017 roku inny pracownik naukowo-dydaktyczny był stypendystką DAAD (Regensburg 2011), studiował przez rok chemię i konserwację w Wyższej Szkole Chemicznej i Technologicznej w Pradze (2012/13) w ramach programu Erasmus+. To multidyscyplinarne podejście łączące działania konserwatorsko - artystyczne z naukami ścisłymi było rozwijane w ramach stażów w LANBOZ MNK Kraków oraz Pracowni Analiz Muzeum w Prado.

Jedna ze studentek specjalności Konserwacja i restauracja Malarstwa i Rzeźby Polichromowanej, która w 2014 uzyskała tytuł najlepszej absolwentki Wydziału oraz UMK, studiowała na paryskiej Sorbonie w ramach programu Erasmus+. W 2018 absolwent tej samej specjalności został stypendystą rządu chińskiego, uzyskując grant na półroczny wyjazd na uniwersytet w Pekinie.

Wszystkie zakłady działające w ramach Wydziału, który prowadzi oceniany kierunek są otwarte na przyjęcie stażystów. W roku 2017-2018 gościły one 3 stypendystów z zagranicy w ramach programu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Gaude Polonia. Często także zagraniczni studenci decydują się na podjęcie pełnych studiów na ocenianym kierunku. Aktualnie specjalność Konserwacja i Restauracja Malarstwa i Rzeźby Polichromowanej wybrały osoby z Mongolii i z Ukrainy.

Studenci wszystkich specjalności od wielu lat uczestniczą w praktykach zawodowych za granicą. W czasie praktyk biorą udział w realizacjach konserwatorskich prowadzonych w Szwecji przez firmę Skanska, w Niemczech przez firmę Strotmann und Partner, a także na Ukrainie i w Kambodży. W ramach wymienionych praktyk studenci są członkami międzynarodowych zespołów prowadzących kompleksowe prace konserwatorskie i restauratorskie przy zabytkowej architekturze, detalu, rzeźbie i malowidłach ściennych.

Studenci mogą także rozwijać swoje zainteresowania, biorąc udział w międzynarodowych konferencjach oraz warsztatach np. w 2015 r. w Międzynarodowych Warsztatach Konserwatorskich na temat metod konserwacji skóry archeologicznej. W tym samym roku jednostka zorganizowała międzynarodowy kurs dokształcający w zakresie wielodyscyplinarnych badań dzieł sztuki pt. „A Further Training Course in the Field of Multidisciplinary Research on the Works of Art”.

Program kształcenia realizowany w jednostce został doceniony przez chińskich naukowców z Beijing Union University, którzy po wizycie i zapoznaniu się z programem zdecydowali się wysłać 13 swoich studentów na 3-tygodniowy kurs „Summer School of Ceramic Preservation” (23 lipca do 8 sierpnia 2018 r.), obejmujący zarówno wykłady na temat ochrony dziedzictwa kulturowego, technologii produkcji ceramiki, badań instrumentalnych, jak i praktyczne warsztaty metod konserwacji i rekonstrukcji czerepu oraz warstwy dekoracyjnej. Uczestnicy zdobyli umiejętności identyfikacji, analizowania, a także rozwiązywania problemów konserwatorskich i restauratorskich zabytkowej ceramiki. Realizacja „Summer School of Ceramic Preservation” rozpoczyna współpracę i finalizuje umowy dwustronne pomiędzy Wydziałem Sztuk Pięknych UMK, a Beijing Union University, w ramach których planuje się prowadzenie studiów w języku angielskim. Planowane jest także umożliwienie dalszej odpłatnej edukacji studentom studiów magisterskich głównie pochodzącym z Azji w ramach studiów doktoranckich w języku angielskim. Prowadzone są także intensywne rozmowy z dwoma kolejnymi Uczelniami z Chin, na których kształceni są konserwatorzy-restauratorzy dzieł sztuki.

Kolejną formą włączania się pracowników naukowo-dydaktycznych w dydaktykę na poziomie międzynarodowym jest pisanie recenzji i zasiadanie w roli członka w komisji egzaminacyjnej na egzaminie magisterskim w École de Conde w Paryżu, prowadzenie ćwiczeń terenowych w języku francuskim, z udziałem studentów specjalności konserwacja malarstwa z École de Conde w Paryżu a także zajęć w Summer School Conservation of Theater Sceneries w Halden, w Norwegii, organizowanych przez University of Oslo, ze współuczestnictwem Uniwersytetu w Kolonii. W warsztatach tych licznie wzięli udział także studenci ocenianego kierunku. Istotnym elementem poszerzania i wymiany wiedzy są wizyty zagranicznych gości, m.in. wizyta na Wydziale Sztuk Pięknych 5 pracowników Narodowego Muzeum w Pekinie, w którym znajduje się Pracownia Konserwacji Dzieł Sztuki (12-15.11.2017). Poprzedzona ona była warsztatami na temat nieinwazyjnych technik analizy dzieł sztuki przeprowadzonymi przez pracownika ocenianego kierunku w Muzeum Pałacowym w Pekinie w 2016 roku (w ramach współpracy z Gugong Institute i brytyjskim IIC) i w kilku innych uczelniach na terenie Chin (Beijing Union University, School of Museology and Archaeology, Uniwersytetem w Xiang, 2017 r.).

Dodatkowo niezwykle ważne dla podnoszenia jakości kształcenia są także zajęcia prowadzone przez nauczycieli akademickich z innych europejskich uczelni, np. przez naukowców z: Akademii Sztuk z Bańskiej Bystrzycy, Uniwersytetu w Pardubicach, Uniwersytetu w Oldenburgu, ale i przez wspomnianych pracowników z Chin.

Nauczyciele akademicy biorą także czynny udział w międzynarodowych plenerach oraz wystawach, zarówno indywidualnych, jak i zespołowych, np.: w wystawie polskiej szkoły konserwacji w Kambodży.

Uczestniczą także w międzynarodowych sympozjach, konferencjach, kursach i warsztatach, wśród nich można wymienić wystąpienie pt. "The application of Optical Coherence Tomography (OCT) and X-ray Fluorescence for examination of parchment", "New techniques for the non-invasive investigation of the surface and subsurface structure of heritage objects", Lacona X – Lasers in the conservation of artworks (Shariah, ZEA 2014). Są oni także zaangażowani w wiele projektów badawczych realizowanych we współpracy z innymi krajami, np.: CHARISMA – Cultural Heritage Advanced Research Infrastructures: Synergy for a Multidisciplinary Approach to Conservation/Restoration, finansowanym w ramach 7PR EU (2009-2014) oraz IPERION CH – Integrated Platform for the European Research Infrastructure on Cultural Heritage realizowanym w ramach inicjatywy HORYZONT 2020 (2016-2020).

Na wyróżnienie zasługuje realizacja programu wymiany doświadczeń z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą oraz intensywna aktywność zagraniczna pracowników wizytowanego kierunku. Biorą oni czynny udział w sympozjach, warsztatach, konferencjach, rezydencjach (prelekcje, odczyty, visiting professors, wykłady, pokazy) w kraju i na świecie. Wyjazdy te sprzyjają także współpracy w zakresie realizacji projektów artystyczno-badawczych, wymianie informacji i doświadczeń w zakresie szeroko pojętej konserwacji i restauracji dzieł sztuki oraz wytyczaniu kierunków działań związanych z ochroną dziedzictwa narodowego. Zdaniem Zespołu Oceniającego wyjątkowa intensywność i różnorodność form współpracy wpływa na systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadry.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Zespół oceniający stwierdził, że jednostka stwarza bardzo dobre warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu procesu kształcenia. Rzetelnie przygotowuje studentów i daje im możliwości do uczenia się w językach obcych w ramach zajęć dydaktycznych, staży, praktyk oraz ćwiczeń terenowych prowadzonych za granicą.

Pracownicy ocenianego kierunku współpracują w zakresie działalności dydaktycznej oraz naukowej z zagranicznymi instytucjami akademickimi i naukowymi, pochodzącymi szczególnie z prężnie rozwijających się krajów np. z Francji, Włoch, Niemiec, czy ostatnio z Chin. Wyniki tej współpracy są publikowane i wykorzystywane w realizacji, a także doskonaleniu programu kształcenia.

W opinii Zespołu Oceniającego zakres umiędzynarodowienia Wydziału Sztuk Pięknych istotnie sprzyja podnoszeniu jakości kształcenia na kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki. Wykazane w raporcie samooceny działania, a także analiza przedstawionej dokumentacji i rozmowy z władzami Wydziału oraz pracownikami, świadczą o istotnych przejawach wieloaspektowej działalności związanej z prowadzeniem badań międzynarodowych, publikowaniem w wydawnictwach zagranicznych, udziałem w konferencjach zagranicznych, a przede wszystkim wymianą studentów i pracowników w ramach programu Erasmus+. Działania te są wyróżniające. Pracownicy i studenci nie mają problemów w kontaktach z Wydziałowym Koordynatorem Programów Międzynarodowych. Bez problemów mogą korzystać z funduszy przyznanych w ramach programu Erasmus+. Środki te są zabezpieczone dla wszystkich chętnych, a w opinii pracowników i Wydziałowego Koordynatora Programów Międzynarodowych są wystarczające.

Zespół oceniający uznał, że jednostka współpracuje w zakresie działalności dydaktycznej oraz naukowej z zagranicznymi instytucjami akademickimi/naukowymi, a także wykorzystuje wyniki tej współpracy w realizacji i doskonaleniu programu kształcenia na ocenianym kierunku.

Cenne są zajęcia prowadzone w języku obcym dla studentów w ramach zajęć do wyboru, jednakże oferta samego Wydziału Sztuk Pięknych, zwłaszcza pracowników kierunku jest jeszcze mała i ograniczona do wykładów prowadzonych przez tylko jednego pracownika. Szczególnie wysoko należy ocenić prowadzone zajęcia w języku angielskim dla studentów wyższych lat w ramach niektórych zajęć dyplomowych i dla studentów zagranicznych oraz kursy wakacyjne, a także finalizowanie działań mających na celu stworzenie studiów rocznych lub wieloletnich w języku angielskim oraz odpłatnych studiów doktoranckich, także prowadzonych w języku obcym. Niezwykle interesująco zapowiadają się międzynarodowe studia interdyscyplinarne w języku angielskim „Academia Copernicana”, organizowane jako pilotażowy projekt i część zadania „Universitas Copernicana Thoruniensis In Futuro”, finansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Wiedzy o Funduszach Europejskich na lata 2018-2022. Dzięki niemu studentka ocenianego kierunku pod opieką pracownika dydaktycznego realizuje temat doktorski dotyczący badań tworzyw syntetycznych, jako materii dzieła sztuki w procesie konserwacji. W projekcie, w ramach promotora pomocniczego, bierze udział pracownik naukowy z Muzeum Narodowego z Danii.

Zespół wizytujący zwrócił jednak uwagę na niezbyt liczny udział profesorów wizytujących z wykładami, ćwiczeniami (krótkie, a przede wszystkim długie pobyty) na ocenianym kierunku w ramach programu visiting professor.

Dobre praktyki

—

Zalecenia

1. Intensyfikacja działań na rzecz zaproszenia profesorów wizytujących w celu przeprowadzania zajęć ze studentami w ramach programu visiting professor i włączenie ich wykładów do programu kształcenia.

Kryterium 7. Infrastruktura wykorzystywana w procesie kształcenia

7.1. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa

7.2. Zasoby biblioteczne, informacyjne oraz edukacyjne

7.3. Rozwój i doskonalenie infrastruktury

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Pracownie dydaktyczne i naukowe Wydziału Sztuk Pięknych dla pracowników i studentów kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki zlokalizowane są w sześciu budynkach: w gmachu głównym przy ul. Sienkiewicza 30/32 (Zakład Konserwacji Papieru i Skóry, Zakład Konserwacji elementów i Detali Architektonicznych, Zakład Technik i Technologii Malarskich, Zakład Technologii i Technik Sztuk Plastycznych), w budynku Wydziału Chemii przy ul. Gagarina 7 (Zakład Konserwacji Malarstwa i Rzeźby Polichromowanej - część pracowni, Zakład Konserwacji i Restauracji Sztuki Nowoczesnej - jest w trakcie przenosin do nowego budynku), przy ul. Krasińskiego 73/75 (Zakład Konserwacji Malarstwa i Rzeźby Polichromowanej - Pracownia Konserwacji i Restauracji Malarstwa Ściennego), przy ul. Sienkiewicza 6 (Zakład Kształcenia Artystycznego), w Domu Studenckim nr 10 przy ul. Gagarina 27 (Pracownia Fotograficzna Instytutu Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa) oraz przy ul. Szosa Bydgoska 50/56 (Pracownia Konserwacji Metalu i Pracownia Rzeźby na Potrzeby Konserwacji). Część problemów infrastrukturalnych rozwiąże budowane Centrum Badań i Konserwacji Dziedzictwa Kulturowego, które pozwoli także na podniesienie poziomu realizowanych badań naukowych i niewątpliwie ułatwi przeprowadzanie specjalistycznych zabiegów konserwatorskich i restauratorskich. Wzmocni potencjał dydaktyczny, a także pozycję Wydziału Sztuk Pięknych w tym zwłaszcza ocenianego kierunku jako wiodącego partnera międzynarodowych projektów badawczych.

Prawie wszystkie budynki należące do Wydziału Sztuk Pięknych nie są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową (osoby na wózkach), który umożliwiłyby im pełny udział w procesie kształcenia i w prowadzeniu badań.

Pracownie konserwatorskie i badawcze oraz sale seminaryjne wyposażone są w liczne urządzenia i sprzęty niezbędne do prowadzenia badań i zajęć dydaktycznych. W Zakładzie

Konserwacji Papieru i Skóry znajdują się m.in.: stoły niskociśnieniowe, mikroskopy biologiczne, optyczne i stereoskopowe z zestawem do polaryzacji, wagi techniczne i analityczne, dygestoria, zestawy do mierzenia zanieczyszczeń powietrza, rejestratory wilgotności, grubościomierze, miernik pola elektrostatycznego, wilgotnościomierz do badania wilgotności papieru Aqua-Boy. W Zakładzie Konserwacji Malarstwa i Rzeźby Polichromowanej są np.: stoły dublażowe, dygestoria, mikrostół podciśnieniowy, sztalugi, kautery, oświetlacze, binokulary, lampy do światła dziennego, lampy ledowe, zestawy komputerowe, aparaty fotograficzne, oświetlenie halogenowe z filtrem konwersyjnym, oświetlenie ultrafioletowe, mikroskopowe urządzenie fluorescencyjne, kamera do podczerwieni, mikroskop stereoskopowy z wyposażeniem, maszyna do badań wytrzymałościowych, suszarka laboratoryjna, kamera przenośna do reflektografii, aparat hydrotost z wyposażeniem, aparat do badań starzeniowych Xenotest-Alpha, mikroskop operacyjny z urządzeniem do fotografowania. Zakład Konserwacji i Restauracji Sztuki Nowoczesnej posiada oprócz sprzętu komputerowego i urządzeń niezbędnych do prowadzenia prac przy obiektach także wielkoformatowych, własny przenośny spektrometr XRF do nieinwazyjnych badań składu pierwiastkowego oraz mikroskop z przystawką UV, pozwalający dokonywać obserwacji i badań na przekrojach poprzecznych w świetle ViS i UV. Zakład Technik i Technologii Malarskich posiada także bogaty sprzęt służący do realizacji procesu kształcenia oraz realizacji badań naukowych. Podstawową bazę stanowi profesjonalne laboratorium badań mikrochemicznych wyposażone w mikroskopy optyczne i odczynniki chemiczne, które służą do wykonywania badań podstawowych, niezbędnych do selekcji materiału badawczego, który należy przekazać do analiz instrumentalnych. Zakład posiada również spektrometr XRF, spektrometr FTIR i chromatograf GC do badań pigmentów i spoiw próbek pobranych z obiektów zabytkowych. Ponadto w posiadaniu placówki jest specjalistyczny sprzęt do wykonywania badań nieniszczących: kamera termowizyjna, kamera wielospektralna, 4 specjalistyczne aparaty fotograficzne dedykowane do badań w UV, VIS i IR wraz z odpowiednimi filtrami oraz radar GPR dedykowany do badań malowideł ściennych i zabytkowych murów. W Zakładzie Konserwacji Elementów i Detali Architektonicznych znajduje się sprzęt do oceny parametrów fizyko-mechanicznych oraz określania przyczyn zniszczeń materiałów budowlanych i rzeźbiarskich zabytkowych materiałów, m.in.: prasę hydrauliczną, aparat do badań wytrzymałościowych na łamanie, mikroskopy stereoskopowe i optyczne, aparaty fotograficzne, aparat do izotachoforezy kapilarnej, kolorymetr, spektrometr UV-VIS, aparat do termicznej analizy różnicowej (DTA), spektrometr FT-IR, wagi, konduktometr z pH-metrem. Dodatkowo pracownia konserwacji metali posiada prasę hydrauliczną, komorę klimatyczną, mikroskop stereoskopowy i aparat fotograficzny, analizator XRF, nagrzewnicę specjalistyczną, aparat do złoceń galwanicznych, mierniki grubości powłok suchych, aparat wahadłowy, miernik szczelności powłok oraz automatyczny tester przyczepności. W Zakładzie Technologii i Technik Sztuk Plastycznych znajdują się mikroskopy, aparatura instrumentalna do badań pigmentów, spoiw oraz analiz fizycznych w podczerwieni, ultrafiolecie. Istnieje możliwość korzystania z całej bazy, będącej na wyposażeniu Instytutu Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa, jak również prowadzenie analiz na Wydziale Chemii i Fizyki UMK.

Pracownia Fotograficzna Instytutu Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa dysponuje zestawami aparatów cyfrowych z przenośnym oświetleniem i zestawem obiektywów oraz czterema

stanowiskami do cyfrowej obróbki materiałów fotograficznych. Wszystkie sale wykładowe wyposażone są w zestawy komputerowe, projektory multimedialne, ewentualnie w telewizory, posiadają zaciemnienia wnętrza, a sala "Tymona" ma dodatkowo klimatyzację oraz rzutnik slajdów i pisma.

Praktyki prowadzone są w prawidłowo wyposażonych i sprawdzonych, często renomowanych placówkach kultury i sztuki, zajmujących się szeroko pojętą ochroną dziedzictwa narodowego (np. muzea, pracownie konserwatorskie i restauratorskie), z którymi Wydział Sztuk Pięknych od wielu lat współpracuje na różnych płaszczyznach (komisje konserwatorskie, wspólny udział w sympozjach czy konferencjach naukowych).

Zajęcia terenowe prowadzone są najczęściej w obiektach zabytkowych, pod kierunkiem wyznaczonego nauczyciela akademickiego, z wykorzystaniem odpowiednich narzędzi, aparatury badawczej oraz materiałów konserwatorskich i restauratorskich, zgodnie z zasadami BHP. Obiekty te (np. kościoły, zabytkowe kamienice) są wcześniej starannie selekcjonowane pod względem np. jakości dzieła, stopnia trudności zaplanowanych prac w ramach sporządzonego wcześniej projektu konserwatorskiego. Dobór obiektów i jakość zrealizowanych prac Zespół ocenił bardzo wysoko.

Studenci i pracownicy Wydziału Sztuk Pięknych mają zapewniony codzienny dostęp do Biblioteki Głównej UMK, która jest jedną z największych bibliotek uniwersyteckich w Polsce. Według stanu na koniec 2016 roku biblioteka ta posiadała 1.346.669 książek, 622.525 czasopism, 475.488 jednostek zbiorów specjalnych., 68 baz danych, 231.404 książek elektronicznych i 38.523 tytułów czasopism elektronicznych. Oprócz niej mają dostęp do specjalistycznej biblioteki zlokalizowanej na parterze Wydziału Sztuk Pięknych, która gromadzi książki i czasopisma z wielu dziedzin nauki, a także zgodnie z profilem naukowo-dydaktycznym ocenianego kierunku. Biblioteka dostępna jest dla czytelników od poniedziałku do piątku w godzinach 9:00-16:00. W jej wnętrzach zgromadzono obszerny zbiór książek i czasopism z wielu dziedzin kultury i sztuki, w tym z zakresu konserwacji i restauracji dzieł sztuki (konserwacja i restauracja zabytków ruchomych, malarstwa i rzeźby polichromowanej, kamienia, papieru i skóry, metalu i drewna), ale i nauk o sztuce, historii sztuki i architektury, czy muzealnictwa. Wśród prenumerowanych tytułów wydawnictw ciągłych znajdują się m.in.: Ochrona Zabytków, Zeszyty Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa, Renowacje i Zabytki oraz Spotkania z Zabytkami, a z zagranicznych: Restaurator, Journal of the Institute of Conservation, Neues Glas. Wszystkie dostępne w Bibliotece pozycje zostały opracowane i są dostępne online poprzez centralny katalog biblioteczny HORIZON.

Obecnie księgozbiór Biblioteki Wydziału Sztuk Pięknych liczy 25.691 vol. książek i czasopism.

We wszystkich zakładach Wydziału znajdują się wewnętrzne biblioteki z unikatowym i ukierunkowanym polskim i obcojęzycznym księgozbiorem oraz zbiorem specjalistycznych czasopism, gromadzonym na potrzeby konkretnych pracowni. Korzystają z nich studenci i pracownicy, zgodnie z wypracowanym modelem i wewnętrznym regulaminem. Są one systematycznie powiększane, dzięki pozyskiwanym np.: różnym projektom badawczym pracowników, ale też dzięki darowiznom. Wykaz zgromadzonej literatury dostępny jest w wersji elektronicznej. Gromadzone są tam także prace dyplomowe i magisterskie, doktorskie oraz habilitacyjne, a także dokumentacje konserwatorskie i restauratorskie, w wersji

elektronicznej lub papierowej. Planowane jest także wprowadzenie elektronicznych wersji dokumentacji badawczych i konserwatorskich opracowanych przez pracowników zakładów w ramach działalności badawczej i konserwatorskiej.

Ponadto w Toruniu wartościowe zbiory biblioteczne w zakresie sztuki dawnej, nowoczesnej i współczesnej posiadają Muzeum Okręgowe oraz Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu”, z którymi jednostka ściśle współpracuje.

Biblioteka Wydziału Sztuk Pięknych działa w oparciu o system sieciowego udostępniania naukowych baz danych. Składa się on z kilku podstawowych grupowych źródeł obejmujących m. in.: bazy pełnotekstowe (książki elektroniczne np.: Safari Combo i czasopisma, np.: American Chemical Society, Nature czy Elsevier), a także bazy pokazujące skalę cytowań (Scopus, Web of Science). W ramach bazy czasopism JSTOR dostępne są kolejne czasopisma specjalistyczne rozszerzające ofertę (Library, Information Science & Technology Abstracts, Art&Science).

W bibliotece dostęp do Internetu zapewniony jest przy 5 stanowiskach komputerowych, a na terenie całej uczelni poprzez bezprzewodową sieć Wi-fi. Studenci mogą zamawiać publikacje będące na stanie biblioteki przez stronę internetową i odbierać je już w czytelnicy, a także zamawiać je z innych bibliotek polskich i zagranicznych, korzystając z dostępu do różnych bibliotek wirtualnych. Pracownicy nie mają problemów z zakupem książek z pozyskiwanych przez siebie grantów. Biblioteka Wydziału Sztuk Pięknych współpracuje z 4 polskimi dostawcami, którzy realizują zamówienia w ciągu 2-4 tygodni. Sprowadzone publikacje są skatalogowane i dostępne dla pracowników i studentów w wydzielonym miejscu biblioteki. Kierownik biblioteki dysponuje też wystarczającymi środkami pochodzącymi z funduszu dydaktycznego i rezerwy dziekana na regularne wzbogacenie księgozbioru. W najbliższym czasie planuje zakup oczekiwanej przez studentów i pracowników kolorowej kserokopiarki.

Głównym osiągnięciem Wydziału Sztuk Pięknych zmierzającym do doskonalenia infrastruktury dydaktycznej jest rozpoczęcie budowy długo oczekiwanego Centrum Badań i Konserwacji Dziedzictwa Kulturowego, które zlokalizowany będzie obok gmachu głównego przy ul. Sienkiewicza 30/32. Budynek ten będzie połączony z gmachem głównym ocenianej jednostki. Dzięki pozyskanej przez Uczelnię dotacji środki finansowe zostaną wykorzystane także na wyposażenie wnętrza oraz na zakup nowoczesnej aparatury badawczej. W ramach rozwoju bazy sprzętowej jednostka stara się systematycznie dokonywać zakupu odpowiednich urządzeń badawczych (np.: mikroskopów optycznych, aparatury pomiarowej). Jest to możliwe w związku z uzyskaną kategorią A+ Wydziału Sztuk Pięknych.

Wychodząc naprzeciw głosom studentów, w dolnej kondygnacji remontowane jest pomieszczenie, które umożliwi spotkania i ewentualną konsumpcję w trakcie przerw między zajęciami. Pomieszczenie to jest w końcowej fazie doposażania i ustaleń dotyczących nadzoru pomieszczenia przez wytypowane osoby z grona studentów.

Zespół Oceniający wysoko ocenia zasoby edukacyjne oraz system biblioteczno-informatyczny niezbędny do realizacji programu kształcenia na kierunku i rozwoju naukowo-artystycznego kadry dydaktycznej oraz studentów.

Wnioski studentów i kadry dotyczące doskonalenia bazy dydaktycznej są brane pod uwagę przez jednostkę, która od wielu lat zgłasza, także w formie pisemnej, Władzom Uczelni problemy lokalowe i warunki pracy studentów (szczególnie w odniesieniu do studentów

niepełnosprawnych) oraz pracowników w niektórych budynkach należących do Wydziału Sztuk Pięknych.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Baza dydaktyczna Jednostki jest dobrze wyposażona, jednakże mankamentem utrudniającym proces dydaktyczny jest jej rozproszenie. Pracownie znajdują się w budynkach o różnym stanie technicznym.

Zajęcia ze studentami i badania naukowe prowadzone są w większości w odpowiednich do pracy warunkach (Zakład Konserwacji i Restauracji Sztuki Nowoczesnej, Zakład Konserwacji Malarstwa i Rzeźby Polichromowanej, Pracownia Konserwacji Metalu), dobrze wyposażonych w odpowiednie meble, oświetlenie i sprzęt, bezpiecznych pod względem BHP i z odpowiednim zabezpieczeniem obiektów. Jednakże nadal trudne warunki lokalowe do pracy, wskazywane także przez komisje akredytacyjne w 2007 i 2013 roku, są w Zakładzie Konserwacji Papieru i Skóry, Zakładzie Konserwacji Elementów i Detali Architektonicznych przy ul. Sienkiewicza 30/32 (Gmach Główny), a szczególnie w Zakładzie Kształcenia Artystycznego (ul. Sienkiewicza 6). Małe, ciasne pomieszczenia bez profesjonalnego systemu wentylacji stwarzają zagrożenie dla zdrowia studentów i pracowników, a także niezwykle utrudniają pracę, są wbrew standardom jakie obowiązują na uczelniach wyższych w Polsce.

Prawie wszystkie budynki należące do Wydziału Sztuk Pięknych nie zapewniają możliwości studiowania, jak i udziału w pracach badawczych studentów niepełnosprawnych. Brak jest podnośników czy platform schodowych, wind osobowo-towarowych do transportowania osób i ciężkich obiektów zabytkowych oraz materiałów. Zespół oceniający nisko ocenia warunki pracy w budynku, w którym znajduje się Zakład Kształcenia Artystycznego, a szczególnie zły stan techniczny wentylacji, okien i niektórych sal, w których odbywają się zajęcia z malarstwa i rysunku.

Zespół wizytujący ocenił jako zadowalające warunki lokalowe w Zakładach, które zlokalizowane są w budynku Wydziału Chemii przy ul. Gagarina 7 oraz przy ul. Szosa Bydgoska 50/56. Odpowiednie warunki do pracy są także w budynku przy ul. Krasińskiego 73/75. W pozostałych można dopatrzeć się wielu rażących mankamentów: brak wind, platform schodowych, brak odpowiedniego systemu wentylacji, brak wyciągów stanowiskowych, szafa na chemikalia z wentylacją oraz małe, ciasne pomieszczenia utrudniające prace konserwatorskie i restauratorskie oraz badawcze szczególnie przy dużych obiektach.

W opinii Zespołu oceniającego i pracowników, brakuje także niektórych materiałów i odczynników niezbędnych do prowadzenia zajęć, co także sygnalizowali studenci. Zwrócono też uwagę na zbyt niską, mało komfortową temperaturę powietrza w niektórych budynkach, szczególnie w okresie jesienno-zimowym.

Zespół oceniający zauważył, że infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka w znacznym stopniu utrudnia realizację programu kształcenia i osiągnięcie przez studentów, w tym studentów niepełnosprawnych, zakładanych efektów kształcenia, a także prowadzenie badań naukowych.

Jednak mimo tych trudnych warunków pracy w niektórych budynkach, komisja wysoko oceniła wysiłki władz Wydziału i pracowników w dążeniu do uzyskania wysokiej jakości kształcenia studentów i w stałym podnoszeniu jego jakości. Szczególnie duże jest zaangażowanie w

doposażenie pracowni w profesjonalny sprzęt naukowy i dydaktyczny, który już jest bogaty, dobrze przemyślany i stale uzupełniany o najwyższej jakości urządzenia i materiały do prowadzenia prac naukowo-dydaktycznych. Doceniono też liczne próby pozyskiwania środków finansowych, w celu poprawy stanu technicznego posiadanej infrastruktury i zapewnienia odpowiednich warunków do pracy.

Wydział Sztuk Pięknych zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności z lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach. Zespół oceniający zwrócił jednak uwagę na niewystarczającą liczbę egzemplarzy poszczególnych pozycji, co na spotkaniu potwierdzili studenci. Dobre warunki do korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych zapewnia studentom wyremontowana, duża biblioteka na wydziale oraz znajdująca się w bliskiej odległości od gmachu głównego wydziału - biblioteka główna UMK, a także biblioteki specjalistyczne znajdujące się w poszczególnych zakładach. Jakość posiadanych publikacji wszystkich bibliotek oraz liczne i różnorodne formy korzystania w zasobów internetowych są właściwe.

Zespół Oceniający uznał, że jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z aktualnych zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym o zasięgu międzynarodowym, jak również innych zasobów edukacyjnych właściwych dla ocenianego kierunku, a w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach.

Zespół oceniający zauważył jednak, że studenci obecni na spotkaniu nie mieli świadomości o możliwości oceny rozwoju infrastruktury.

Mocną stroną jest wyposażenie prawie wszystkich pracowni w wysokiej jakości sprzęt do pracy naukowo-badawczej i artystycznej, dzięki czemu można plasować jednostkę pod względem wyposażenia jako jedną z lepszych placówek w Europie. Sprzęt jest regularnie serwisowany ze środków uczelni, ale i z pozyskiwanych grantów.

Zespół Oceniający PKA docenił determinację i wieloletnie starania władz Wydziału Sztuk Pięknych, związane ze zdobyciem znacznych środków finansowych i przygotowaniem projektu budynku *Centrum Badań Konserwacji i Dziedzictwa Kulturowego*. W czerwcu 2018 r. została podpisana umowa z wykonawcą. Obiekt wraz z pełnym wyposażeniem (meble, sprzęt badawczy) ma planowo zostać oddany do użytku w marcu 2022 roku i będzie w pełni dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnością. W planach, Centrum to będzie kształciło kadry, testowało urządzenia i materiały, a przede wszystkim grupowało najlepszych specjalistów z tej dziedziny. Z budynku będzie można bezpośrednio przemieszczać się na poziomie pietra do gmachu głównego Wydziału Sztuk Pięknych.

Zwrócono także uwagę na znaczne wzbogacenie wyposażania aparaturowego, poprzez zakup specjalistycznych urządzeń badawczych, dzięki pozyskaniu dodatkowych środków finansowych po zdobyciu najwyższej oceny parametrycznej A+.

Dodatkowo pracownicy pozyskują specjalistyczne urządzenia wielokrotnie aplikując o dodatkowe środki z różnych źródeł (granty ministerialne, fundusze norweskie i inne).

Dobre praktyki

Zalecenia

1. Zespół wizytujący jako pilne uważa dostosowanie niektórych budynków (przede wszystkim gmachu głównego przy ul. Sienkiewicza 30/32) do wymagań osób z niepełnosprawnością ruchową. Bezwzględnie konieczne jest wybudowanie windy osobowo-towarowej, którą będą mogły być transportowane na wyższe kondygnacje także ciężkie obiekty zabytkowe. Dodatkowo w budynkach należy zamontować platformy/podnośniki schodowe dla osób z niepełnosprawnością ruchową, które także można używać do transportowania ciężkich materiałów.
2. Niezbędne jest poprawienie bezpieczeństwa pracy studentów i pracowników poprzez wyposażenie pracowni w przenośne wyciągi stanowiskowe oraz w szafy na chemikalia z wentylacją.
3. Wskazane jest zamontowanie dodatkowych zabezpieczeń w magazynach z obiektami zabytkowymi (np. klamki biometryczne lub szyfrowe, zamki patentowe, kamery instalowane wewnątrz z opcją rejestracji obrazu).
4. Zaleca się otwarcie strefy studenckiej w poszczególnych budynkach.
5. Zaleca się wyposażenie części sal, w których prowadzone są zajęcia, w odpowiednie i nowe meble oraz wymianę wyeksploatowanego sprzętu w celu poprawy bezpieczeństwa pracy, np. dygestoriów.

Kryterium 8. Opieka nad studentami oraz wsparcie w procesie uczenia się i osiągnięcia efektów kształcenia

8.1. Skuteczność systemu opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia

8.2. Rozwój i doskonalenie systemu wspierania oraz motywowania studentów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

System opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia jest skuteczny i odpowiada potrzebom studenckim. Studenci podkreślają dobry kontakt z nauczycielami akademickimi i możliwość indywidualnych konsultacji, co jest szczególnie istotne biorąc pod uwagę specyfikę kierunku. Do osiągnięcia lepszych wyników w nauce dodatkowo motywuje studentów możliwość otrzymania stypendium Rektora dla najlepszych studentów, nagrody dla najlepszego studenta UMK i najlepszego absolwenta UMK. Ponadto najlepsi dyplomanci uczestniczą w wystawie organizowanej w Centrum Sztuki Współczesnej, której towarzyszy specjalnie z tej okazji wydany katalog. Studenci mogą także ubiegać się o nagrodę im. Leonarda Torwirta za najlepszą pracę dyplomową.

Istotnym elementem wsparcia jest opieka roztaczana przez pracowników dziekanatu. Zdaniem studentów pracownicy są bardzo pomocni i cierpliwi, pomagają rozwiązać problemy studentów, a w przypadku spraw pilnych dzwonią z informacją, a także udzielają informacji telefonicznie. Studenci wskazali na potrzebę zróżnicowania godzin otwarcia dziekanatu, tak by chociaż w niektóre dni mogli skorzystać z pomocy po południu. Warto podkreślić, że studenci mają udostępnione wzory podań np. o warunkowy wpis na semestr czy o udzielenie urlopu.

Studenci w trudnej sytuacji materialnej mogą ubiegać się o stypendia socjalne i stypendia specjalne dla osób z orzeczeniem o niepełnosprawności oraz zapomogi. Zdaniem Zespołu oceniającego studenci mają zapewnione wszelkie informacje niezbędne do złożenia wniosków, a dodatkowo wiedzę gdzie mogą udać się po pomoc, jeśli będzie to potrzebne. W kwestii stypendiów socjalnych osoby obecne na spotkaniu z Zespołem oceniającym zwróciły uwagę na potrzebę zwiększenia liczby stanowisk przy których można dokonać konsultacji i złożyć wnioski, ponieważ obecnie jest ich zbyt mało, co utrudnia studentom złożenie wniosku. Za pomoc przy składaniu wniosków o stypendium Rektora odpowiada Odwoławcza Komisja Stypendialna, która w tym celu organizowała osobne dyżury podczas których zbierała wnioski i doradzała studentom.

Istotnym elementem wsparcia w osiągnięciu założonych efektów kształcenia jest udział w praktykach studenckich. Po I roku studenci biorą udział w plenerze malarskim, po którym odbywa się wystawa powstałych dzieł w ogólnodostępnych galeriach, co też dodatkowo zachęca studentów do pracy. Po II i III roku odbywają się praktyki terenowe, w zależności od specjalności mają one miejsce w Toruniu, bądź poza nim – np. we Wrocławiu, pod opieką nauczyciela akademickiego z jednostki. Zespół oceniający zwrócił uwagę na brak jednoznacznych informacji dotyczących praktyk: np. studenci zostali poinformowani o tym, że niezależnie od miejsca odbywania praktyk terenowych grupie przysługują środki, które miały być przeznaczone m. in. na obiady, co ostatecznie nie doszło do skutku, co studenci potwierdzili na spotkaniu. Zespół oceniający rekomenduje usprawnienie komunikacji ze studentami, co pozwoli na uniknięcie podobnych niejasności w przyszłości.

Studenci mają także świadomość możliwości zindywidualizowania swojego toku studiów – nie tylko przez wybór przedmiotów ogólnouniwersyteckich, lektoratów czy zajęć z wychowania fizycznego, ale też dzięki ubieganiu się o indywidualny tok studiów. Osoby obecne na spotkaniu z Zespołem oceniającym były świadome takiej możliwości i warunków ubiegania się.

Studenci wizytowanego kierunku aktywnie działają w ramach kół naukowych. Każde koło naukowe ma swojego opiekuna naukowego, a studenci oceniają współpracę niezwykle pozytywnie. Koła naukowe mogą ubiegać się o dofinansowanie, a dodatkowo mają możliwość korzystania z infrastruktury jednostki. W tym roku akademickim zostało założone Koło Konserwatorów Papieru i Skóry, które planuje przeprowadzić zajęcia dotyczące konserwacji papierusów i kaligrafii oraz pokazy czerpania papieru dawnymi technikami. Pięć lat temu zostało reaktywowane Koło Naukowe Studentów Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki, które organizuje wystawy prac i spotkania z nauczycielami akademickimi. Jedną z większych inicjatyw jest organizowana co roku majówka do innej stolicy sztuki, której istotnym elementem jest zwiedzanie pracowni konserwatorskich. Studenci wizytowanego kierunku biorą udział także w pracach Koła Malarskiego „Zamaluj”, którego główną osią działalności jest organizacja plenerów, wyjazdów na wystawy i pozyskiwanie przestrzeni wystawienniczej.

Studenci w ramach tego koła tworzą prace na określone tematy, co pozwala pod okiem opiekuna, na rozwinięcie zdolności artystycznych.

Uczelnia zapewnia system wsparcia dla studentów z niepełnosprawnościami. Każdy student, który chce uzyskać stypendium specjalne może zgłosić się do Zespołu ds. Studentów Niepełnosprawnych. Oprócz stypendium studenci mogą uzyskać pomoc dostosowaną do ich potrzeb: pomoc asystencką, która wesprze w tworzeniu notatek na zajęciach czy dowożeniu na nie, adaptację materiałów z wersji papierowej do elektronicznej, transkrypcję nagrań, możliwość zaliczania przedmiotów w niestandardowym trybie (np. zamiana egzaminu pisemnego na ustny bądź na odwrót, wydłużenie czasu egzaminu). Zespół oceniający zwrócił uwagę na niedostosowanie budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Uczelnia stara się zapobiegać temu przez wsparcie asystenckie oraz zamianę miejsc zajęciowych o ile istnieje taka możliwość. Zdaniem Zespołu oceniającego uczelnia powinna natychmiastowo podjąć kroki dostosowujące infrastrukturę np. dzięki budowie windy, do potrzeb osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, tak by mogli oni studiować na wizytowanym kierunku.

Studenci mogą korzystać z oferty Biura Karier uczelni, które oprócz ofert pracy i staży oraz indywidualnego doradztwa prowadzi także spotkania skierowane do studentów różnych kierunków – np. dotyczące handlu dziełami sztuki. W ramach projektu „Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Europie 2020” organizowane były moduły rozwoju przedsiębiorczości w których brali udział studenci wizytowanego kierunku. Mieli oni także okazję wziąć udział w wizytach studyjnych we Florencji czy Brukseli. W ramach cyklu szkoleń „Dobry Start” prowadzone są także szkolenia dotyczące rozmów kwalifikacyjnych czy asertywności na które może zapisać się każdy student uczelni. Biuro Karier odpowiada także za prowadzenie zajęć ogólnoakademickich skierowanych do studentów, takich jak: profesjonalny rozwój kariery zawodowej, trening radzenia sobie ze stresem i efektywna komunikacja w pracy grupowej. Zapraszani są także goście spoza uczelni prowadzący szkolenia pod kątem wizytowanego kierunku np. dotyczące projektowania portfolio.

Studenci mogą korzystać także ze wsparcia Wydziałowej Rady Samorządu Studenckiego. Wśród projektów, które realizuje jest wystawa prac studentów jednostki na dziedzińcu ratusza pt. "Nowalijki". Wydziałowa Rada Samorządu Studentów współpracuje także z Fundacją Sztuki Polskiej ING – m.in. przy organizacji programu mentoring oraz wykładów np. „Mechanizmy świata sztuki” i „Współpraca z galeriami”. Samorząd jest także odpowiedzialny za przeprowadzane szkolenia na początku roku akademickiego, które ułatwiają osobom rozpoczynającym studia zorientowanie się w obowiązujących przepisach, programie studiów, a także przybliżeniu systemu USOS.

Zdaniem Zespołu oceniającego studenci mają dostęp do wszystkich informacji, niezbędnych do korzystania z systemu wspierania oraz motywowania, co studenci potwierdzili na spotkaniu. Wszelkie zmiany np. godzin funkcjonowania dziekanatu bądź inne istotne informacje są im przekazywane drogą mailową.

Studenci rozpoczynając edukację na uczelni wypełniają ankietę dotyczącą ich oczekiwań, która jest podstawą doskonalenia procesu edukacyjnego. Badanie satysfakcji studentów uwzględnia takie aspekty jak komunikacja wewnętrzna, administracja i program studiów oraz dydaktyka, a także ogólną satysfakcję z jakości oferty jednostki. Wyniki badania są dostępne na stronie uczelni.

Uzasadnienie, z uwzględnieniem mocnych i słabych stron

Zdaniem Zespołu oceniającego system opieki i wspierania oraz motywowania studentów do osiągnięcia efektów kształcenia jest kompleksowy i skuteczny. Istotnymi elementami tego systemu są pracownicy dziekanatu oraz nauczyciele akademicy indywidualnie pomagający studentom. Studenci mogą aktywnie udzielać się w różnych kołach naukowych, które mają zapewnione wsparcie w prowadzonej działalności, a osoby z niepełnosprawnościami mogą korzystać z oferty i wsparcia Zespołu ds. Studentów Niepełnosprawnych.

Zespół oceniający uznał, że budynek w którym odbywają się zajęcia dla studentów wizytowanego kierunku, nie jest dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Zdaniem Zespołu oceniającego w ramach opieki nad studentami uczelnia powinna natychmiast podjąć kroki modernizujące infrastrukturę np. dzięki budowie windy, tak by osoby z niepełnosprawnościami ruchowymi mogły bez barier studiować na wizytowanym kierunku.

Ponadto wszechstronną ofertę studentom zapewnia Biuro Karier, a dodatkowo na co dzień studenci mogą korzystać z pomocy przedstawicieli Wydziałowej Rady Samorządu Studenckiego.

Warte podkreślenia jest udostępnianie wzorów podań na stronie internetowej jednostki, co z pewnością ułatwia studentom ubieganie się np. o indywidualny tryb studiów czy warunkowy wpis na kolejny semestr. Zdaniem Zespołu oceniającego jednostka powinna zadbać o działania mające na celu zachęcenie studentów do udziału w badaniu satysfakcji studentów, które może służyć jako podstawa do wprowadzania zmian w systemie wspierania i motywowania studentów. Według Zespołu oceniającego jednostka powinna bardziej rozpowszechnić wśród studentów informacje na temat tego badania, tak by mogli oni realnie uczestniczyć w rozwoju i doskonaleniu systemu wspierania studentów. Studenci obecni na spotkaniu nie mieli świadomości wagi tych badań.

Dobre praktyki

Zalecenia

1. Zwiększenie liczby stanowisk do składania wniosków o stypendia socjalne;
2. Działania na rzecz zachęcenia studentów do udziału w badaniu satysfakcji studentów;

8. Ocena dostosowania się jednostki do zaleceń z ostatniej oceny PKA, w odniesieniu do wyników bieżącej oceny

Zalecenie	Charakterystyka działań doskonalących oraz ocena ich skuteczności
Mimo że w opracowanej przez jednostkę strategii uwzględnia się potrzebę budowania i utrzymywania relacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym rynkiem pracy, to jednak jej treść i zakres nie zostały przygotowane w	W czasie wizytacji zarówno Uczelnia, jak i Wydział były w trakcie opracowywania nowej strategii. Na poziomie Uczelni interesariusze zewnętrzni zostali włączeni w prace nad wskazanym dokumentem. Wydział nie konsultował w sposób formalny założeń

<p>ściślej współpracy z przedstawicielami tego otoczenia. W pracach zespołu nie uczestniczyli również pracownicy administracyjni.</p>	<p>z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Jednak podczas wizytacji Zespołu oceniającego miało miejsce spotkanie z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. Zalecenie częściowo spełnione.</p>
<p>Za słabą stroną uznać należy również aspekt instrumentalny, sprowadzający się do wskazania narzędzi, mających charakter metod czy technik, a odpowiadający klasycznym już ankietom studenckim czy hospitacjom zajęć. Choć spotkania z interesariuszami zewnętrznymi i wewnętrznymi uznać należy za twórcze i inspirujące programowo, to nie daje się zauważyć narzędzi, które pozwalałyby kształtować decyzje podejmowane przez władze Wydziału w zakresie zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.</p>	<p>Wydział wdrożył narzędzia, które pozwalają kształtować decyzje podejmowane przez władze Wydziału w zakresie zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia.</p>
<p>Procedur Wydziałowego Systemu nie można określić mianem kompleksowych w odniesieniu do oceny dokonywanej przez studentów. Główny udział studentów w funkcjonowaniu Systemu sprowadza się do włączenia ich przedstawicieli w struktury zespołów projakościowych związanych na Wydziale. Systemowo studenci oceniają wyłącznie niektóre z elementów wpływających na jakość kształcenia Wydziału, przez co faworyzowane jest interwencyjne podejście do rozwiązywania problemów.</p>	<p>Studenci mają zapewniony udział we wszystkich ciałach Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia. Wdrożone zostały również ankiety oraz spotkania Władz ze studentami. Stwierdza się, iż mają możliwość oceny wszystkich elementów wpływających na jakość kształcenia.</p>
<p>Analiza dokumentacji dotyczącej wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia nie wskazała jednoznacznie wykształconych mechanizmów zapobiegania i eliminacji zjawisk patologicznych. Identyfikowano tylko ich pewne elementy, procesy cząstkowe, funkcjonujące w oparciu o tradycję akademicką wypracowaną na kierunkach artystycznych.</p>	<p>Wydział nie wprowadził sformalizowanych mechanizmów zapobiegania i eliminacji zjawisk patologicznych. Zgłaszane są one czasami poprzez ankiety, ale w dużej mierze polityka Wydziału opiera się wciąż jedynie o zasadę otwartych drzwi. Zalecenie nie zostało kompleksowo wdrożone.</p>
<p>Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia identyfikowany na Wydziale Sztuk Pięknych nie ma cech kompleksowości.</p>	<p>Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia formalnie ma charakter kompleksowy. Nie jest on jednakże w pełni skuteczny.</p>
<p>Troską władz Wydziału powinno być opracowanie i wdrożenie takich wzorców oddziaływania na studentów, by ich udział w procesie analizy, oceny i doskonalenia efektów kształcenia był znaczący i istotny. Analiza i ocena wszystkich działań identyfikowanych wśród interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych związanych z doskonaleniem jakości kształcenia upoważnia do stwierdzenia, że Wydział nie stworzył w pełni sformalizowanych i rozwiniętych mechanizmów oceny efektywności, weryfikacji i oceny działań korygujących, naprawczych i doskonalących w stosunku do wszystkich czynników mających wpływ na jakość kształcenia.</p>	<p>Studenci w sposób kompleksowy są wdrażani w proces analizy, oceny i doskonalenia efektów kształcenia. Zalecenie nie zostało w pełni zrealizowane w zakresie interesariuszy zewnętrznych. Powołano Radę Zewnętrznych Konsultantów Programowych, jednakże nie ma ona realnego wpływu na tworzenie i doskonalenie programu studiów i efektów kształcenia.</p>

<p>Jako rekomendację proponuje się wykorzystanie bardziej sformalizowanych form monitorowania i oceny efektów kształcenia na rynku pracy i losów absolwentów, które mogą umożliwić pełną realizację wymogów Ustawy. Takie przedsięwzięcia powinny być przedmiotem troski władz Wydziału i muszą zostać podjęte w najbliższym czasie.</p>	<p>Wprowadzono ankietę absolwentów (wykonywaną w rok i 3 lata od zakończenia studiów), która następnie analizowana jest przez członków Komisji ds. Jakości Kształcenia oraz Radę Programową kierunku. Dodatkowo Wydział podejmuje liczne mniej formalne działania, które prowadzą do monitorowania efektów kształcenia oraz losów absolwentów (tj. konferencje tematyczne oraz wykłady i prezentacje absolwentów pracujących w Polsce jak i za granicą).</p>
<p>Z analizy przedłożonej w trakcie wizytacji dokumentacji nie wynika, by Wydział prowadził spójną politykę kadrową, która zmierzałaby do doboru i weryfikacji kadry z punktu widzenia realizacji deklarowanych efektów kształcenia.</p>	<p>Wydział prowadzi spójną politykę kadrową, przypisując do poszczególnych zajęć specjalistów oraz osoby prowadzące badania naukowe w danym zakresie.</p>
<p>Na Wydziale brak jest jednolitego systemu informacyjnego, który scalałby w jedną spójną całość działania związane z gromadzeniem, przetwarzaniem i wykorzystywaniem informacji dotyczących zapewniania jakości kształcenia. Adresatem takich informacji powinni być zarówno interesariusze zewnętrzni jak i wewnętrzni.</p>	<p>System informacyjny nie został formalnie wpisany w Wewnętrzny System Zapewniania jakości kształcenia, jednakże jednostka poczyniła wiele działań w tym zakresie, wdrażając wiele informacji na swoją stronę internetową. Aspekt ten wymaga jednakże dalszego doskonalenia.</p>
<p>Studenci, którzy uczestniczą w procesie ankietyzacji, mają ograniczony dostęp do pozyskanych w ten sposób informacji oraz, będących wynikiem ich analiz i ocen, skutków działań podejmowanych przez władze Wydziału. Nie biorą oni również udziału w samym procesie analizowania i oceny informacji oraz we współtworzeniu przedsięwzięć doskonalących jakość kształcenia. Chcąc zachować dotychczasową formę badania opinii studenckiej trzeba ją dalej doskonalić. Należy przede wszystkim szerzej upubliczniać nie tylko sam fakt prowadzenia takich badań, ale przede wszystkim jego wyniki.</p>	<p>Studenci mają zapewniony udział we wszystkich ciałach zajmujących się projektowaniem, zatwierdzaniem, monitorowaniem i okresowym przeglądem programów kształcenia. Po każdym semestrze organizowane jest spotkanie podsumowujące wyniki ankiet ewaluacyjnych, które ma na celu rozważenie możliwych do wprowadzenia zmian. Wyniki ankiet dostępne są również na stronie internetowej Wydziału. Zalecenie zostało zrealizowane.</p>
<p>Dostęp studentów do aktualnych i obiektywnie przedstawionych informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów nie jest powszechny i ma charakter tradycyjny.</p>	<p>Na stronie internetowej zamieszczono większość kluczowych dla studentów i kandydatów informacji o programach studiów, zakładanych efektach kształcenia, organizacji i procedurach toku studiów. Wydział pracuje również nad nową stroną internetową, która uzupełni istniejące braki i dostępna będzie również w języku angielskim.</p>
<p>Zespół Oceniający zaleca powołanie komisji projakościowej z udziałem interesariuszy zewnętrznych, zapewniającej możliwość cyklicznej weryfikacji efektów kształcenia.</p>	<p>Powołano Radę Zewnętrznych Konsultantów Programowych (aktami powołania bądź certyfikatami wydanymi przez Dziekana), jednakże z uwagi na fakt, iż w praktyce nie odbywają się wspólne spotkania umożliwiające dyskusję, nie w pełni spełnione zostało zalecenie z poprzedniej wizytacji.</p>

